

raná péče

Časopis vychází ve spolupráci

Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s., Střediska pro ranou péči Plzeň, o.p.s. a Rané péče EDA, o.p.s.

2. ročník 1/2012

téma:

Sourozenci
o nich a od nich

www.ranapece.eu

Občanské sdružení BAZALSNUZ®

Občanské sdružení BAZALSNUZ® je nestátní neziskovou organizací, která se hlásí k sociálnímu podnikání. Vytváří zisk, který reinvestuje do vývoje kompenzačních pomůcek, primárně pro Bazální stimulaci®, Výukového programu pro speciální pedagogiku a oděvů a doplňků pro děti i dospělé se znevýhodněním.

BAZALSNUZ® provozuje výrobní středisko - **kreativní dílnu MAXIM**, která je na českém trhu třináct let. Vzešla z potřeb maminek znevýhodněných dětí, které pomohly s vývojem mnoha pomůcek. Ke každé kompenzační pomůcce se váže osobní příběh dítěte, kterému pomohla v běžném životě. Pomůcky takto vyvíjené mají duši a slouží spolehlivě.

Kompenzační pomůcky pro Bazální stimulaci vyvíjíme ve spolupráci s Institutem Bazální stimulace® s. r. o., po odborné konzultaci s PhDr. Karolínou Friedlovou, certifikovaným odborníkem v konceptu Bazální stimulace®, členkou Mezinárodní asociace Bazální stimulace®.

BAZALSNUZ® je také provozovatelem **Vzdělávacího centra Snoezelen** - konceptu Ostrava, kde pořádá odborné semináře. Zabývá se vzděláváním, designem, konzultacemi, návrhy a realizací Snoezelen prostředí.

Připravili jsme pro Vás na webu www.maxim-zdr.cz zvláštní sekci s názvem **PRO RODIČE A PEČUJÍCÍ OSOBY**. V této sekci Vám chceme nabízet pomůcky, které by mohly právě Vám dobře sloužit. Nemusíte je složitě vyhledávat v obsáhlé nabídce kompenzačních pomůcek.

Na fotografiích vidíte malou ukázkou jednotlivých výrobků, ke kterým Vám rádi poskytneme bližší informace na níže uvedených telefonních číslech a e-mailových adresách.

Kreativní dílna MAXIM

**Vývoj, výroba, presentace
a prodej kompenzačních pomůcek**

Středulinského 26
703 00 Ostrava Vítkovice
Tel: +420 596 753 676
mobil: +420 608 774 862
e-mail: info@maxim-zdr.cz
www.maxim-zdr.cz

**Vzdělávací centrum Snoezelen konceptu
Vzdělávání, design, návrhy, konzultace
a realizace Snoezelen prostředí**

Vítkovická 3080/10
702 00 Moravská Ostrava
Tel: +420 596 634 764
mobil: +420 608 774 862
e-mail: info@snoezelen-koncept.cz
www.snoezelen-koncept.cz

Úvodník

Jaro je v plném proudu, přípravy pobytů a zahradních slavností pro klientské rodiny se točí v maximálních obrátkách.

Přinášíme vám nejen další číslo časopisu Raná péče, tentokrát s hlavním tématem „**Sourozenci – o nich a od nich**“. Mnozí z vás se zde podělili o své současné osobní zkušenosti s vlastními dětmi a jejich sourozeneckými vztahy, někteří zavzpomínali na své dětství a své sourozence.

Není nijak jednoduché naformulovat, jaké to je vychovávat více dětí, z nichž některé potřebuje mnohem více péče; sdílet veřejně své myšlenky a otevřeně popisovat náročné, ale i radostné okamžiky svého života. Neexistuje ani žádný obecný zaručený recept, jak zajistit, aby každý dostal, co potřebuje, nikdo na tom nebyl bit a celá rodina mohla dobře fungovat. Rodiny, které nám poskytly svá zamyšlení, popisují, jak se jim daří a že to také často nemusel být žádný med – a jak se sami můžeme hodně věcí naučit od svých všímavých a skvělých dětí. Dělí se s námi i to, co jim pomáhalo a pomáhá. Sourozenci přinášejí svůj pohled na věc a dávají nám na srozuměnou, co všechno je přeče „normální“.

O příspěvek jsme také požádali kolegyně ze středisek rané péče pro rodiny jiných cílových skupin. Psycholožka střediska rané péče Tamtam Iva Jungwirthová nám zprostředkovává sourozenecké téma v širším kontextu.

Dále v tomto čísle přinášíme rozhovor s MUDr. Evou Dortovou o péči o nejmenší miminka. A chybět nebudou ani mnohé nápady na vaše zaručené a vyzkoušené pomůcky a hračky. V některých navazujeme na předchozí číslo a nabízíme vám další doporučení k práci s iPadem, přinášíme informace o možnostech plavání a vaše doporučení, jak na to, aby ani větší děti nevyrostly z oblíbených a praktických dětských body.

Velký dík patří všem přispěvatelům, díky nimž můžeme svůj pohled na svět obohatit o jejich příběhy!

Za týmy středisek rané péče vám inspirativní čtení přeje

*Alice Pexiederová,
šéfredaktorka*

Obsah

Aktuality a informace

Dotace Rané péči EDA/ Hodnocení služby	4
Program rozvoje zrakového vnímání/ Sociální automobil	5
Kurz pro rodiny/ Muzikoterapie v Liberci	6
Ohlas muzikoterapie/ Seminář o integraci	7
Dobří lidé/ Adventní koncert/ Dobrovolníci	8
Výběr z legislativy	9
Centrum Hájek – nový stacionář a rehabilitace	10
Kurz pro pracovníky ve školství/ Asociace pracovníků v rané péči	11

Téma/Sourozenci o nich a od nich

Sourozenecké vztahy	12
Brácha Jakub	13
Jaké je mít sourozence s postižením/ Adam a Emma	14
Moje druhé těhotenství	15
Upovídáná čertice	16
Soužití sourozenců, klady a protiklady	17
Můj bratr autista	18
Společná starost, společná radost, společný úděl	19
Kuba a Adámek	20
Tak trochu jiný sourozenec/ Strípky z praxe	21
Raná péče u nás doma	22
Využití asistence a respitní péče	23

Děti a rodiče

Plavání/ Pozdrav z lázní	24
Terapie s písničkou	25
Zkušenost s ranou péčí	26

Rozhovor

Péče o nejkřehčí miminka	26
--------------------------	----

Pomůcky a hračky

Skate pro sourozence/ Rady k iPadu	28
Body „a spol.“	29
Hrací krabice a knížka/ Výtvarný stoleček	30
Pomůcka k výuce čtení/ Díváme se společně	31
Zázračný kelímek	32

Knihy

Sourozenecké konstelace/Cvičení na míči	32
Jak se žije dětem s postižením/ Batole ve škole	33

Kalendárium

	33
--	----

Poděkování

	35
--	----

Raná péče

časopis vychází ve spolupráci
Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s.,
Střediska pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
a Rané péče EDA, o.p.s.
www.ranapece.eu
šéfredaktorka: Alice Pexiederová
redaktorka: Jana Vránková
redakční rada: Kateřina Čechlovská,
Eva Poslušná, Jan Kovařík
jazykové korektury: Jana Vachulová
e-mail: časopis@ranapece.eu
Vydavatel: Raná péče EDA, o.p.s.
Náklad 1 000 ks
Foto na titulní straně: Archiv rodiny
Kužníkůvých
Zlom: PRODTP, www.prodtp.cz
Tisk: Artron s. r. o., www.artron.cz
evidenční číslo periodického tisku:
MK ČR E 20501

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
Tomanova 5, 301 00 Plzeň
tel/fax: 377 420 035
e-mail: plzen@ranapece.eu

Raná péče EDA, o.p.s.
Trojická 2/387, 128 00 Praha 2
Tel, fax : 224 826 860
Mobil: +420 724 400 820
e-mail: praha@ranapece.eu

Středisko pro ranou péči Liberec, o.p.s.
Matoušova 406, 460 07 Liberec
Mobil: 724 400 832
Tel.: 485 109 564, Fax: 485 115 060
e-mail: liberec@ranapece.eu

Státní dotace v Rané péči EDA

Zázrak se nekoná... Překvapení ale ano. Nedokážu pochopit, proč je tak velmi rozdílné hodnocení žádostí o státní dotace v rámci jednotlivých krajů. Vždyť službu rodinám poskytujeme všude stejně kvalitní, frekvence konzultací je stejná, rozpočet je stejný, mzdy zaměstnanců se nemění a dokonce i žádost o dotaci je jen jedna pro všechny kraje.

Vzhledem k tomu, že jsme ve druhém pololetí loňského roku navyšovali kapacitu klientů, bylo nutné navýšit i rozpočet služby. I přesto, že jsem v žádosti podala řádné vysvětlení navýšení rozpočtu a např. v Ústeckém kraji mé vysvětlení nejen že přečetli a pochopili, ale současně v hodnocení uvedli, že rozpočet neobsahuje neuznatelné a nadhodnocené položky, v Hl. m. Praze se rozhodli navýšení rozpočtu zamítnout a do hodnocení napsat: Nezdůvodněný nárůst rozpočtu. Nerozumiím, nechápu. Jedna stejná žádost a tolik rozdílných pohledů...

V loňském roce se v médiích krajské úřady a Ministerstvo práce a sociálních věcí dohadovaly, kdo že může

za rozhodnutí o výši poskytnuté dotace. Jak se k této situaci postaví letos? Kdo může za to, že dotace v Praze a Středočeském kraji je pro naši organizaci o 1 899 000 Kč nižší? Jak je možné, že Pardubický kraj nám poskytl 100 % z žádané částky a kraj Ústecký 94 %? Proč to někde jde a někde zase nejde...?

V příložené tabulce se můžete sami přesvědčit, jak se k financování tolik potřebné služby jednotlivé kraje postavily. Nezbyvá mi než dodat, že bojovat budeme i nadále. Budeme se snažit opět vytrvale shánět finance i z jiných zdrojů. Dlouhodobě se nám daří získávat finanční prostředky od Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška (v letošním roce 350 000 Kč na dva projekty) a od Nadace Leontinka (dlouhodobé zapůjčení služebního vozu a 40 000 na projekt). Dále žádáme soustavně i u jiných nadací – Nadace dětský mozek, GSK, OKD apod. V loňském roce jsme založili veřejnou sbírku a zahájili projekt zaslání DMS s Fórem dárců. Oslovujeme firemní i individuální dárcy. Chystáme se opět pořádat množství akcí zaměřených na prezentaci a propagaci naší organizace.

Pomoci můžete i vy! Na našich webových stránkách www.ranapece.eu/praha/chcete-nas-podporit si můžete zjistit možnosti, jak podpořit naši činnost, respektive, jak pomoci rodinám dětí se zrakovým a kombinovaným postižením. Za jakoukoliv pomoc vám děkujeme a děkujeme také za to, že pomáháte šířit povědomí o tom, co je to raná péče a komu pomáhá.

A pro ty, co ještě nevědí: Raná péče je terénní sociální služba poskytovaná rodinám, ve kterých se narodilo a vyrůstá dítě se zdravotním postižením. Služba se zaměřuje na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte, když současně bere ohled na požadavky každého jednotlivce. Služba je terénní zejména kvůli tomu, aby lidé, kteří ji využívají, byli v prostředí, které je jim blízké a ve kterém se cítí jistě. Právě v tomto prostředí jsou totiž děti nejlépe schopny využívat všechny své možnosti, schopnosti a nadání. Držte nám palce!

Petra Cihlová, ředitelka
Raná péče EDA, o.p.s.

Státní dotace 2012 – Raná péče EDA, o.p.s.

Kraj	Žádost 2012	Dotace 2012	% podíl dotace/žádost
Hlavní město Praha	2 178 460,00 Kč	1 472 000,00 Kč	67,57
Středočeský kraj	2 155 450,00 Kč	1 018 000,00 Kč	47,2
Ústecký kraj	914 540,00 Kč	860 000,00 Kč	94
Pardubický kraj	401 550,00 Kč	401 000,00 Kč	99,86
CELKEM	5 650 000,00 Kč	3 751 000,00 Kč	

Hodnocení služby v roce 2011

Hodnocení služby s rodiči formou rozhovorů se intenzivně věnujeme od roku 2009. Otázky postupně upřesňujeme, pozměňujeme tak, aby byly pro rodiče i pro nás příjemné a co nejvíce vypovídající. Odpovědi se v průběhu let v drobnostech liší, což odpovídá i různorodosti rodin, podstata ale zůstává stejná.

V roce 2011 se uskutečnilo celkem 15 rozhovorů s rodiči, a to jak v průběhu služby, tak i v jejím závěru.

Rodiče v začátku očekávali rady, informace, odborné vedení, aby s nimi někdo mluvil, řekl jim, co mají s dítětem dělat, psychickou podporu, vyšetření dítěte a možnost dozvědět se, jak skutečně vidí, učit dítě novým věcem, nabídku černobílých hraček. „Byli jste první, kdo nám řekl, že nekončí svět.“ U všech rodičů splnila služba jejich očekávání. „To, co jsme řešili, se vřadycky někam posunulo.“ „Společné cíle se naplnily, nově stanovené trvají, je to běh na dlouhou trať.“ „Od nikoho ji-

ného jsem necítila, že mi chtějí pomoci.“ „Všechno pozitivní vzešlo z vás.“

Služba přinesla rodičům uklidnění, psychickou podporu, vtažení tatínka „do hry“. „Byla jsem klidnější, když jste tu pro mě byli, a tím jsem byla klidnější i ve vztahu.“ Nejužitečnější byla pro rodiče možnost vidět pokroky dítěte a citlivý přístup poradkyně k dítěti, dále půjčovna hraček a pomůcek, informace a nápady na činnosti. „Možnost zjistit, že něco dítě dovede,

od lékařů je člověk spíš demotivovaný.“ Zejména maminky oceňují možnost popovídat si o situaci, psychickou podporu a pocit zázemí. „Pocit zázemí, že je někdo „za mnou“, že jsem s vámi mohla mluvit.“ Dále na službě rodiče oceňují, že se odehrává u nich doma, nemusí nikam jezdit, zprostředkování kontaktů na další rodiny a odborníky. „Že přijedete k nám domů, to je úleva.“ Užitečné byly i ambulantní služby (spolupráce s logopedkou paní Hemzáčkovou, semináře pro rodiče) a také týdenní pobyt pro rodiny.

Většinou rodičů nabídka služeb stála. Někteří rodiče by uvítali psycho-

loga, více odborných přednášek, semináře pro rodiče ve všední den, pobyty pro rodiny jen z našeho střediska.

Četnost a délka konzultací rodinám vyhovovala. Většinou ze začátku probíhaly konzultace jednou za měsíc, později jednou za dva měsíce. Konzultace trvala zpravidla 1,5 – 2 hodiny.

Na poradkyních rodiče nejvíce oceňují jejich přístup k dítěti, že si vzájemně rozuměli, že byly příjemné, naslouchající, nekonfliktní, nápavitě, zkušené a trpělivé. Chodily na konzultace včas, pro maminku byla poradkyně psychickou podporou. „Teta nám dává, můžeme z ní čerpat, je 100 %

profík.“ „Kdykoli jsme mohli zavolat, mailovat, a dostali jsme radu.“ Jedna maminka by uvítala, kdyby byla poradkyně starší, „životem otrávanější“.

Rodiče ví, jakým způsobem a komu si v případě potřeby na službu stěžovat.

Rodiče na závěr uváděli: „Jsem nadšená, spokojená. Vyčerpal jsem vás.“ „Mrzí mě, že spolupráce končí, ale jsem ráda, že končí.“ „Je dobré vědět, že dítě může chodit do běžné školky.“ „Pro nás jste udělali, co jste mohli.“

*Zuzana Pecháčková,
poradkyně rané péče*

Zajištění programu rozvoje zrakového vnímání ve středisku Liberec

Středisko pro ranou péči Liberec, o.p.s. získalo pro rok 2012 příspěvek ve výši 250.000 korun z Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška na projekt Podpora vývoje dětí se zrakovým postižením s důrazem na využívání a rozvoj za-

chovaných zrakových funkcí. Nadační příspěvek umožní Středisku zajistit v tomto roce program rozvoje zrakových funkcí a dovedností pro všechny klientské rodiny s dětmi se zrakovým postižením v oblastech působnosti našeho Střediska.

Nadační fond Českého rozhlasu – sbírka Světluška dlouhodobě podporuje služby rané péče pro rodiny dětí se zrakovým postižením poskytované naším Střediskem. Díky jeho podpoře je možné udržet kvalitu programu rozvoje zrakových funkcí a dovedností dětí se zrakovým postižením, včetně funkční diagnostiky, která je důležitým východiskem pro odborný, efektivní a indivi-

duálně nastavený program rozvoje zrakového vnímání u jednotlivých dětí.

*Alexandra Bečvářová, ředitelka
Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s.*

Zapůjčení sociálního automobilu na období 5 let

Středisku pro ranou péči Liberec, o.p.s. byl 7. března 2012 slavnostně předán nový sociální automobil Renault Kangoo. Klíče od auta předal v prostorách Střediska za přítomnosti některých sponzorů a zástupců mé-

dií ředitelce střediska PaedDr. Alexandře Bečvářové jednatel firmy Kompakt spol. s r. o. Dr. Miroslav Káninský. Peníze pro Středisko sháněli manželé Maruškoví, kteří oslovili 300 firem a získali 40 sponzorů, jejichž loga jsou umístěna na automobilu. Sociální automobil pomůže zajistit a zlepšit časovou i místní dostupnost služeb Střediska a podpoří terénní charakter sociální služby raná péče.

*Alexandra Bečvářová, ředitelka
Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s.*

Pobytový kurz pro rodiny v roce 2012

Středisko rané péče Liberec bude po roční pauze pořádat v pořadí již třetí pobytový kurz pro klientské rodiny v

Doksech u Máchova jezera. Jeho uskutečnění je stejně jako v roce 2010 finančně podpořeno Nadací ČEZ. Rodiny se budou moci v rámci programu účastnit přednášek, individuálních konzultací s odborníky, společných činností pro rodiče s dětmi s postižením i jejich sourozence, ukázek zrakové stimulace, muzikoterapie aj. Nebude chybět ani příležitost pro relaxaci a procházky v krásném okolí. Bude-li přát počasí, nabízí se možnost navštívit blízkou farmu pana Picka. Cílem je, aby pobytový kurz neměl pouze vzdělávací charakter, ale aby poskytl také příležitost k setkání, navázání nových přátelství, sdíle-

ní zkušeností i starostí a především aby přinesl všem zúčastněným pocit pohodově a přínosně stráveného času.

Kurz se uskuteční v červnu, jeho kapacita bude přibližně 14 rodin. Bližší informace poskytnou rodičům jejich poradkyně.

*Alexandra Bečvářová, ředitelka
Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s.*

Muzikoterapie ve Středisku pro ranou péči Liberec

Ve Středisku pro ranou péči Liberec se od 3. 1. 2012 schází čtyři skupinky dětí s rodiči. Muzikoterapeutka Zuzana Maličká je provází světem hravé hudby, dětské přirozenosti a společného muzicírování. Jak říká, jde v podstatě o vytváření bezpečného prostoru, kde mohou děti samostatně, společně s rodiči nebo s terapeutkou hrát na hudební nástroje, zpívat, objevovat v sobě skryté vlohy a především přirozené směřování.

Co při muzikoterapii rozvíjíme?

Při muzikoterapii využíváme různých hudebních elementů. Je to například rytmus a hra s ním. Zpíváme písně v pomalém i rychlejším rytmu, na dětech nechávám, jaký si zvolí hudební nástroj nebo konkrétní písničku. Také z vlastního těla vytváříme „hudební nástroj“ tleskáním, dupáním, pleskáním nebo luskáním. Dětem se velmi líbí hra na buben djembe a ocean drum. Na ně improvizují nebo hrají do rytmu různých lidových písní. Děti mě často překvapí svou originalitou, přesností a kreativitou při hře. To je odměna pro mě i pro rodiče dětí, kteří s nimi moc pěkně spolupracují, a jsou tím pádem i velkými pomocníky pro mne.

Díky bubnům se děti mohou lépe koncentrovat na hranou píseň. Při nacházení rytmu si bereme na pomoc také různá chřestítka, nástroje Orffova instrumentáře a různé další hudební nástroje, které se dětem zrovna zalíbí.

Dalším z důležitých prvků při muzikoterapii v rané péči je hlas. Pracujeme s jeho hlasitostí, dynamikou a dalšími specifiky. Při muzikoterapii využíváme hlas a jeho prostředky také při zpěvu lidových písní nebo improvizovaném zpěvu. Často se zapojují také přítomní rodiče nebo asistenti dětí. Děti tak nacházejí se svými rodiči „společnou řeč“, což je také jedním z důležitých cílů.

Jak se nám daří?

Od ledna se naše muzikoterapeutická setkání stále vyvíjejí. Povzbudivé zůstává nadšení, které se při hraní na hudební nástroje a zpívání objevuje dětem v očích a jež se přenáší také na

mě a na rodiče. Často vidám jiskřičky, které se v nich při společném hraní a zpěvu objevují.

Zdá se, že hudba, konkrétně zpěv a hra na hudební nástroje, jsou přirozené všem lidem bez rozdílu.

Děkuji dětem a jejich rodičům za snahu o nacházení „souhry“, a budu doufat, že spontaneita a přirozená tvořivost se nám bude ukazovat při muzikoterapii i nadále.

*Zuzana Maličká,
muzikoterapeutka*

Ohlas na muzikoterapii od jedné z maminek

Liberecké Středisko pro ranou péči zařadilo od ledna 2012 do seznamu svých služeb pro děti se zdravotním postižením i muzikoterapii. Muzikoterapie pomáhá děti rozvíjet, zklidňovat i bavit, a tak jsem ráda, že se se svým synem Bartolomějem mohu připojit – podobnou aktivitu jsem totiž v Liberci hledala marně již několik let. Muzikoterapie probíhá jednou týdně, koná se v nových a stylově zařízených prostorách rané péče v Matoušově ulici. Děti sem docházejí i se svými rodiči, kteří jim také při muzicírování zdatně sekundují. Na začátku proběhlo rozdělení dětí do skupinek zhruba po čtyřech až pěti, vzhledem k aktuálním chřipkovým epidemiím, lázeňským pobytům a sněhovým kalamitám se ale setkání konají většinou

v ještě užším kruhu. Muzikoterapeutka Zuzka to s dětmi umí, dokonce pro ně sama složila uvítací a rozlučkovou písničku. Každá hodina tak začíná přivítáním s kytarou, pak následuje zpívání písniček, kdy si děti mohou vyzkoušet nejrůznější, často exotické, hudební nástroje, prostor je i pro doprovod písniček pohybem. Oblíbená (zejména u rodičů) je fáze relaxační. Děti se zapojují podle svých možností a nálady, někdy to bývá náročnější, zvláště když se třeba sejdou děti hyperaktivnější a hlučnější nebo když některým dětem vadí určité specifické zvuky, většinou se to ale za pomoci rodičů a terapeutky Zuzky daří zvládat. Určený čas 45 minut vždycky uteče jako voda.

Děkuji liberecké rané péči, že se rozhodla muzikoterapii svým klient-

ským rodinám nabídnout. Pro naše děti znamená muzicírování se Zuzkou zajímavě a užitečně strávený volný čas (a co si budeme povídat, těch nabídek volnočasových aktivit, do kterých by se děti s nějakým handicapem mohly bez problémů zařadit, zase tolik není). Pro nás rodiče je to zase příležitost zkusit společně s dětmi něco nového, získat inspiraci pro další rozvoj dítěte a třeba i navázat nové kontakty s dalšími rodiči v podobné situaci.

*Hana Kubíková,
maminka Bartoloměje Hruše,
chlapce s Williamsovým syndromem*

Seminář o integraci pro rodiče v plzeňském středisku

Poslední únorový podvečer se v našem středisku uskutečnil seminář pro rodiče na téma „Dítě s postižením v mateřské a základní škole – možnosti asistence, pomoc speciálně pedagogického centra, zkušenosti, svépomoc.“ Seminářem prováděla zkušená odbornice v problematice integrace

PaedDr. Jana Vachulová, která si připravovala i další odborníky, a to Mgr. Soňu Mikešovou ze Speciálně pedagogického centra pro děti se zrakovým postižením v Plzni a paní Zdeňku Strunzovou, která již více než 5 let pracuje s chlapcem s kombinovaným postižením jako asistent pedagoga.

Rodiče se dostavili v hojném počtu, někteří i s čerstvými zážitky ze zápisu do mateřské školy, takže o konkrétní dotazy nebyla nouze. Seminář byl veden formou diskuse, takže každý z rodičů dostal možnost ptát se na všechny nejasnosti spojené s možností zařazení právě jeho dítěte do mateř-

ské školy, ale i sdělit ostatním rodičům vlastní zkušenosti. Vše bylo doplňováno informacemi všech přítomných odborníků.

Milým zpestřením bylo vyprávění paní Strunzové o „jejím“ chlapci, se kterým pracuje, vše doplnila ukázkou vyráběných pomůcek, které používají.

*Jitka Kravcová,
poradkyně rané péče*

Dobří lidé ještě žijí

Milí čtenáři našeho časopisu, musím se s Vámi podělit o „malý zážrak“, který se stal v jedné mé klientské rodině z Karlovarského kraje. Rodiče chtěli pro svého chlapečka s pohybovým postižením pořídít chodítko, aby byl zase o pomyslný i skutečný krůček blíže k samostatnému pohybu. Vybrané chodítko však stálo téměř 50 000 Kč. Zača-

li tedy oslovovat sponzory a nadace, zda by bylo možné na pořízení přispět. Přes kamarádku se dozvěděli o jedné paní, která chce své životní úspory věnovat na dobrý skutek, pomoc potřebným. Oslovili ji, spolu s chlapečkem navštívili a bylo rozhodnuto. Paní přispěla na pořízení chodítka v plné výši.

Chtěla bych spolu s rodinou Gre-

beňových touto cestou milé dáryni velmi poděkovat. Paní nechtěla být nikde jmenována. Ještě jednou děkuji, že dobří lidé ještě žijí, a alespoň někdy někdo našim klientským rodinám trochu ulehčí jejich nelehký osud.

*Zuzana Pecháčková,
poradkyně rané péče*

Ohlédnutí za adventním koncertem

V loňském roce 2011 jsme měli v Rané péči EDA, o.p.s. to štěstí, že jsme byli vybráni ze 120 organizací, které projevíly zájem zúčastnit se adventních koncertů vysílaných ČT.

Mnozí z vás jste 18. prosince 2011 zřejmě koncert sledovali v televizi nebo jste nás přišli podpořit přímo do chrámu Svatého Mikuláše na Malé Straně. Přesto ale možná nevíte, že příprava začala již v září a 17. října proběhlo natáčení s ČT. Sama se dodnes divím, jak to proběhlo hladce, protože harmonogram natáčecího dne byl nabitý a natáčelo se

postupně na třech místech: v klientské rodině ve Vlčově pod Oškobrhem, v klientské rodině v Praze a dvě ambulanti konzultace ve středisku v Trojické.

Zázitek ze samotného koncertu byl nezapomenutelný, myslím, že to je to správné slovo. Ve vzduchu visela směsice smutku, napětí i očekávání: protože toho dne dopoledne zemřel pan prezident Havel a pro moderátory večera, Martu Kubišovou, Tánu Fišerovou a Jana Kačera to muselo být velmi obtížné. Při pohledu na poměrně velký prostor před chrámem naprosto zaplněný přenosovými vozy i technikou si člověk uvědomí, že to opravdu není jenom tak, aby všechno klaplo. Před zahájením přenosu selhalo osvětlení a my se ponořili do tmy, ale pár vteřin před začátkem se problémy podařilo vyřešit. Moc jsme si přáli, aby všechno dobře dopadlo a dali jsme o sobě vědět v co nejlepším světle. A snad se nám to podařilo.

Děkujeme všem, kteří byli nápomocni:

Rodinám, které souhlasily s natáčením u nich doma – Poborských s Františkem z Vlčova pod Oškobrhem a Černohlávkovi s Nelinkou z Prahy a rodinám, které přijely s dětmi, do střediska na ambulanci: rodině Tomáškových s Damiánem z Prahy a rodině paní Raudnitzové a pana Komrziho s Jakubem z Prahy.

Všem zaměstnancům Rané péče EDA, kteří se na přípravách a realizaci podíleli.

Slavnostní předání výtěžku Adventních koncertů ČT bylo zdokumentováno v pořadu „Vzpomínka na Adventní koncerty 2011 – Rozdělení konta“, který odvysílala ČT 7. dubna.

Raná péče EDA získala 1,375 mil. Kč.

*Martina Herynková,
poradkyně rané péče*

Dobrovolníci z Johnson Controls

Do Rané péče EDA dorazili „firmy“ dobrovolníci, aby pomohli s úklidem skladu věcí pro výrobu i objemnějších pomůcek, který v poslední době přetéká...

Od Lenky Bártové se dozvěděli in-

formace o rané péči i konkrétních věcech, které jim prošly rukama. Moc jim děkujeme za nastolení pořádku!

Zeptali jsme se jich na jejich zážitky: „...z brigády ve Vašem centru Rané péče jsme šly všechny plné dojmů.“

Většina z nás neměla o péči, kterou dětem a jejich rodičům poskytujete, nejmenší potuchy. Překvapilo nás, jak neuvěřitelně drahé jsou kompenzační pomůcky. Není v silách běžné rodiny takto nákladné kompenzační pomůcky zaplatit, pokud na ně nepřispěje pojišťovna. Proto je důležité, že rodičům radíte, jak získat další zdroje na tyto pomůcky.

Velice oceňujeme Vaši snahu vyrábět pomůcky a hračky vlastními silami a naučit rodiče, jak si vhodné pomůcky a hračky vyrobit sami z běžně dostupných materiálů. Novinkou pro nás byla informace o používání kontrastních barev. Zajímavá je informace o schopnosti echolokace v prostoru u dětí, které jsou slepé od narození.

Fandíme Vám, ať se Vám podaří sehnat finanční prostředky, aby mohla Vaše Raná péče dál fungovat a pomáhat dalším rodičům a dětem, které to budou potřebovat.“

*Martina Millerová,
Johnson Controls International, s r.o.*

Novinky ve školské legislativě od ledna 2012

Z novinek ve školských předpi-sech upozorňujeme na několik bodů, které mohou být pro klienty rané péče důležité.

1/ V § 34 Školského zákona je v odstavci 9 uvedeno: „Vzdělává-li se dítě v mateřské škole pravidelně kratší dobu, než odpovídá provozu, v němž je vzděláváno, může se ve zbývajících dobách vzdělávat další dítě, aniž by se započítávalo do počtu dětí v mateřské škole pro účely posouzení souladu s nejvyšším povoleným počtem dětí zapsaným v rejstříku škol a školských zařízení podle § 144 odst. 1 písm. e).“

Tato věta znamená, že od nynějška bude možné např. **při docházce dítěte jen třikrát v týdnu přijmout na zbývající dva dny jiné dítě**, aniž by byl překročen celkový nejvyšší povolený počet dětí. Takové řešení může někdy pomoci k přijetí dítěte alespoň na některé dny v oblastech s velkým převisem poptávky, zvláště v případech, kdy rodině jde o pomalé, postupné navykání dítěte na kolektiv a delší docházku ani neplánují.

2/ V § 37, kde je řešen **odklad povinné školní docházky**, nadále platí, že „Není-li dítě po dovršení šestého roku věku tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte do 31. května kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok (...). Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení škol-

ního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.“ Podmínky nutné k udělení odkladu se však změnil – platí nová formulace: „... pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení a odborného lékaře nebo klinického psychologa.“ (Dosud stačilo jen jedno posouzení – buď od školského poradenského zařízení, nebo od odborného lékaře.) V praxi to pro rodiny v rané péči znamená, že **k žádosti o odklad musí doložit obojí - nejen posouzení speciálně pedagogického centra pracujícího s dětmi s typem postižení, které jejich dítě má, ale povinně též posouzení odborného lékaře nebo klinického psychologa.**

Nadále platí, že „Pokud se u žáka v prvním roce plnění povinné školní docházky projeví nedostatečná tělesná nebo duševní vyspělost k plnění povinné školní docházky, může ředitel školy se souhlasem zákonného zástupce žákovi dodatečně v průběhu prvního pololetí školního roku odložit začátek plnění povinné školní docházky na následující školní rok.“ Toto je situace, o které se laicky někdy hovoří jako o tzv. „druhém odkladu“, nicméně je to velmi problematické, protože ji v žádném případě nelze oficiálně předem plánovat, tudíž rozhodně nelze pro takové dítě např. s jistotou počítat se zachováním místa v předškolním zařízení. Zákon zároveň apeluje na umístění dítěte do takové formy předškolního vzdělávání, která mu může zajistit v době odkladu maximální rozvoj.

3/ Nově se v § 123 odst. 2 stanovuje (v kontextu dalších ustanovení, která zpřísňují podmínky odkladu povinné školní docházky s cílem omezit nadužívání odkladů) bezúplatnost posledního ročníku mateřské školy nejvýše na 12 měsíců v mateřských školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí. Pro klienty rodiny rané péče je však důležité vědět, že výše uvedené ustanovení se vztahuje pouze na děti bez zdravotního postižení. **Děti se zdravotním postižením** (ve smyslu § 16 odst. 2 školského zákona je zdravotním postižením myšleno mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování) **se v posledním ročníku veřejné MŠ vzdělávají vždy bezúplatně.** (Posledním ročníkem, tj. třetím ročníkem MŠ, je myšlen ročník, kde se vzdělávají děti, které v daném školním roce dovrší věku šesti let, a děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky.)

Novela vyhlášky č. 73/2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadaných rozšiřuje okruh činnosti asistenta pedagoga pro žáky s těžkým zdravotním postižením o pomoc při sebeobsluze a pohybu žáků s těžkým zdravotním postižením.

S využitím webu MŠMT zpracovala Jana Vachulová, poradkyně rané péče a metodik integrace

Z legislativy

Pro rodiny a jejich přátele či známé může být zajímavá informace, že v případě poskytnutí peněžitého daru dítěti s postižením existuje možnost odečtu hodnoty daru od základu daně z příjmů.

Darujícím přitom může být i rodinný příslušník, například tedy i otec nebo matka, pokud se účel daru liší od běžné vyživovací povinnosti – slouží například k nákupu rehabilitační pomůcky, k úhradě terapeutického pobytu apod. Odečet může uplatnit podnikající fyzická osoba,

ale také zaměstnanec, který má pouze příjmy ze závislé činnosti a odečet bude uplatňovat prostřednictvím svého zaměstnavatele.

Odečet hodnoty daru od základu daně z příjmů se řídí ustanovením § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Podmínkou je, že úhrnná hodnota daru ve zdaňovacím období přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1000 Kč. V úhrnu lze odečíst nejvýše 15 % ze základu daně.

Dárce musí mít k dispozici do-

klady, na základě kterých je schopen prokázat správci daně (zaměstnanec zaměstnavateli) splnění podmínek obsažených v zákoně o daních z příjmů. Z dokladů o darování musí být zřejmé: kdo je dárce, kdo je příjemcem daru, hodnota daru, předmět daru, účel poskytnutí daru a datum darování, a to s potvrzením příjemce daru o výši daru a jeho účelu.

Kateřina Čechlovská, poradkyně rané péče

Centrum Hájek – nový stacionář a rehabilitační centrum u Plzně

Bývalý hotel Hájek nedaleko státního zámku Kozel bude sloužit dětem s postižením. Rodiči se CENTRUM HÁJEK je jedinečný projekt zaměřený na pomoc rodinám, které o tyto děti pečují.

Mnoho let byl hotel využíván jako ubytovací zařízení a následně jako školící centrum pro firmy z celé ČR. Téměř po dvou letech, kdy byl mimo provoz, našel nové uplatnění. A hned takové, které nemá v Plzeňském kraji obdoby.

Vznikne zde totiž zařízení, které umožní rozdělení náročné péče o handicapované dítě mezi rodinu a stacionář. Tato služba snižuje nejen psychickou, ale i fyzickou zátěž všech členů rodiny. Pomáhá, aby dítě se zdravotním postižením mohlo co nejdéle vyrůstat v přirozeném prostředí rodiny – částečným převzetím každodenních povinností snížíme riziko umístění dítěte do trvalé ústavní péče (péče o dítě nebude již tak zatěžující a časově náročná a rodina ji bude celkově lépe zvládat). Celý projekt, který podporuje město Plzeň i Plzeňský kraj, je zaměřen dvěma směry.

V první řadě zde vznikne dnes chybějící denní a týdenní stacionář pro handicapované děti s mentálním, tělesným i kombinovaným postižením. „Je důležité, abychom měli v regionu zařízení, které umožní rodičům brzký návrat do běžného života. Rodiče dětí s postižením musí mít možnost například chodit do práce úplně stejně jako rodiče zdravých dětí. Týdenní stacionář, mimochodem jediný v Plzeňském kraji, pak nabídne možnost odpočinku rodinám, které nemají k dispozici žádné příbuzné, kterým by své postižené dítě svěřili. Péče o tyto děti je pro rodi-

nu ve své podstatě 24hodinová směna na sedm dní v týdnu,“ říká Alena Hynková, vedoucí Odboru sociálních služeb Magistrátu města Plzně.

Druhý směr je vybudování a provozování specializovaného rehabilitačního centra, s využitím metody cvičení ve speciálním obleku, s využitím lékařských a alternativních metod, pro klienty s poruchami podpůrného a pohybového aparátu, které byly způsobené různými příčinami – hlavně v důsledku poškození mozku.

„Myšlenka na vybudování stacionářů a centra pro speciální rehabilitaci nás provází dlouho – již od roku 2007. Nebylo ale vůbec jednoduché najít vhodný objekt, který by byl v dostupné vzdálenosti a zároveň nebyl součástí městské aglomerace. To je v případě Plzně poměrně problém. Nakonec se nám podařilo získat do dlouhodobého pronájmu právě Hájek. CENTRUM HÁJEK tak vzniká v jedné z nejkrásnějších rekreačních lokalit, které jsou v těsném sousedství města Plzně k dispozici,“ říká Lenka Šiková, ředitelka Asociace pro pomoc handicapovaným dětem.

CENTRUM HÁJEK prochází v současnosti etapou náročné přestavby. „Čeká nás vybudování bezbariérového přístupu do všech částí areálu. Hotel totiž nebyl primárně určen pro pohyb handicapovaných osob, a tak je potřeba vybudovat výtahy, nájezdové rampy a zpevněné parkoviště, které umožní bezpečný a pohodlný pohyb lidem se sníženou pohyblivostí,“ shrnuje část zásadních úprav ředitelka Asociace.

Až bude stavební část ukončena, čeká nás příjemnější, bohužel ne však

finančně méně náročná etapa vybavení prostor stacionářů nezbytnými rehabilitačními pomůckami a zařízením s ohledem na potřeby handicapovaných dětí.

Nosným prvkem činnosti, který by měl nejvíce napomáhat k celkovému zlepšení zdravotního stavu handicapovaných dětí ve stacionářích, bude intenzivní léčebná rehabilitace. K tomu, aby se mohl naplnit tento náš cíl, byla lékařem navržena sestava rehabilitačních pomůcek a zařízení. Děti tak budou moci během pobytu ve stacionáři využít například magnetoterapii, oxygenoterapii, balneoterapii, elektrolaser, motomed a další.

Výhodou je možnost budoucího rozvoje stacionářů. Díky své poloze a prostorovým možnostem celého areálu je v plánu tento projekt v budoucnu rozšířit o:

- solnou jeskynu
- Snoezelen (multismyslová relaxační místnost pro děti s očními vadami)
- hipoterapii (s krytou jízdnou pro celoroční provoz)
- bazén pro vodní rehabilitaci
- další (vyjíždky po zámeckých zahradách státního zámku Kozel na kolech se speciálními vozíky pro handicapované apod.).

Pokud vše půjde podle plánu, rádi bychom zahájili provoz již během podzimu letošního roku. Je však před námi stále mnoho úskalí a doufáme, že se nám je podaří překonat.

Z materiálů Asociace zpracovalo Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.

CENTRUM HÁJEK
CENTRUM INTENZIVNÍ REHABILITACE
DĚTSKÝ STACIONÁŘ

Kontaktní údaje:
Asociace pro pomoc
handicapovaným dětem
Lenka Šiková – předsedkyně
občanského sdružení
Křimická 756
330 27 Vejprnice
Tel.: 602 692 763
www.centrumhajek.eu

Akreditovaný kurz pro učitele a asistenty pedagoga pracující s dětmi s těžkým postižením zraku v MŠ a ZŠ

V současné době již asi víte, jestli vaše dítě bude od září nastupovat do integrovaného vzdělávání v mateřské

nebo základní škole a zda bylo v jeho třídě doporučeno školským poradenským zařízením (SPC) zřízení místa asistenta pedagoga. Asistent pedagoga musí splňovat určité obecné kvalifikační předpoklady (zjednodušeně řečeno musí mít alespoň nějaký stupeň pedagogického studia, případně kurz asistenta pedagoga v trvání 120 hodin). Většinou však ani učitel běžné školy ani vyškolený asistent nemá podrobnější znalosti o tom, jak pracovat s dítětem zcela nevidomým nebo se zbytky zraku.

Pokud již konkrétně víte, kdo s vaším dítětem bude ve funkci třídního učitele a asistenta pedagoga pracovat,

můžete jim doporučit šestnáctihodinový kurz, který je zaměřen přímo na práci s těmito dětmi.

Kurz je akreditován ministerstvem školství v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a pro dobré fungování třídy je ideální, když jej absolvují společně učitel/učitelka i s asistentem; ovšem i účast alespoň jednoho z nich je užitečná.

První letošní běh kurzu bude již v květnu, bližší informace najdete na www.integracezp.cz.

*Jana Vachulová,
poradkyně rané péče*

Asociace pracovníků v rané péči

V roce 1994 střediska pro rodiny dětí s postižením zraku přestala být jedinými pracovišti rané péče v ČR – v Diakonii ČCE vznikla Poradna časné péče, nyní Raná péče Diakonie Stodůlky (<http://www.rana-pece.cz/>). Další pracoviště rané péče Tamtam, založené v roce 2001 a určené pro rodiny dětí s postižením sluchu, postupně vznikalo již od roku 1990 na půdě Federace rodičů a přátel neslyšících dětí (<http://www.tamtam-praha.cz/>) a patřilo v roce 2004 spolu s Diakoníí Stodůlky a Společností pro ranou péči k aktivním spoluzakladatelům Asociace pracovníků v rané péči – APRP (<http://www.asociace-rana-pece.unas.cz/>).

Asociace byla založena s cílem sledovat, podporovat a zvyšovat kvalitu rané péče, prezentovat a prosazovat ranou péči jak jako svébytný obor, tak jako sociální službu, hájit zájmy pracovišť rané péče i jejich pracovníků a zajišťovat vzdělávání pracovníků v rané péči.

Členem APRP je pracoviště rané péče, které je držitelem Garance kvality služby ze strany Asociace a projeví o členství zájem; prostřednictvím členského pracoviště jsou za členy považováni pracovníci, kteří se na pracovišti ke členství dobrovolně přihlásí. O dění v APRP jsou tito zájemci informová-

ni kontaktní osobou, kterou si mezi sebou na pracovišti určí. Pracoviště má také možnost libovolnou osobu ze svého středu pověřit hlasováním na shromáždění členů, které se koná minimálně jednou za dva roky, ale dle potřeby i častěji. Shromáždění členů je odborným setkáním členů a slouží zejména k výměně informací, zkušeností, jednání o odborných tématech v oblasti rané péče. APRP má tři statutární zástupce – jednatele, volené na dva roky.

V současné době má APRP okolo 20 členských pracovišť. Poslední Shromáždění členů konané v březnu 2012 naplánovalo vzdělávací aktivity pro členy a další činnost pracovních skupin Asociace. Jmenujme například skupinu pro druhové standardy rané péče – je

tvorena členy ze čtyř pracovišť a její činnost by měla v září 2012 vyústit v předání obnovených standardů k připomínkám všem členským pracovištím.

V případě zájmu o aktivitu APRP a členství v ní kontaktujte jednatele na adrese asociaceranapece@seznam.cz.

*Jana Vachulová,
poradkyně rané péče,
jedna ze současných jednatelek*

Sourozenecké vztahy

Vyrůstá-li v rodině dítě s postižením, je jeho handicapem ovlivněna celá rodina. V následujících řádcích se dětská psycholožka Iva Jungwirthová zamýšlí nad tím, jaký vliv má postižení na sourozence dítěte a obecně na vztahy v rodině.

Pokud u některých rodinných konstelací budeme hovořit o riziku či o úskalích, neznamená to, že musíme hned změnit rodinnou sestavu, pořídit či naopak ubrat (to našťásti nejde) sourozence. Informace nám mohou pomoci pochopit specifika vývoje a chování dítěte, vědomě se pak můžeme snažit případná úskalí kompenzovat jinde a jinak.

Rodiny s více dětmi

Z pobytových akcí si vybavuji častý pocit, že se dá téměř na první pohled odhadnout, které dítě s postižením má sourozence a které vyrůstá samo. Děti se sourozenci nehledají tak často oporu v rodičích, jsou schopny jednodušší problém vyřešit samy, cítí, že ani volbou špatného řešení nedojde k žádné katastrofě. Jsou také obvykle sociálně obratnější, bez zábran mluví s dětmi i dospělými. Umí si vybojovat své místo na slunci.

Přítomnost sourozence znamená vždy pro děti velký přínos. Případné nevýhody „dělení se o pozornost a péči“ bohatě vyváží výhody v podobě lepší sociální adaptability, schopnosti komunikovat, větší míry samostatnosti, schopnosti žít v kolektivu.

Téměř vždy dochází k situaci, kdy zdravé dítě „táhne“ v některé vývojové oblasti svého sourozence s postižením. Při společné výchově zdravých a postižených dětí bychom měli dodržovat několik základních pravidel.

Nikdy nečekejme, že se bude zdravé dítě starat o dítě s postižením. Pokud to udělá samo od sebe, je to výborné, ale nemělo by to být nic, co od něj očekáváme. Bylo by jen otázkou času, kdy vysloví větu typu „já nemůžu za to, že nemůže chodit, a nechci ho pořád brát ven“.

- Pravidla v rodině by měla platit pro všechny stejně, samozřejmě

s přihlédnutím k věku a míře postižení.

- Dejme prostor zdravému dítěti při výběru společných rodinných aktivit. To, že s nejstarším nemůžeme chodit do divadla, neznamená, že tento zážitek nebudeme poskytovat zdravému dítěti. To, že dítěti s handicapem „čteme“ obrázkové knížky, neznamená, že zdravému nevybereme knížku podle jeho řečové úrovně. To, že dítě s postižením jede na speciální tábor, neznamená, že jeho sourozence nepošleme na tábor jinam.

Při čtení je dobré, aby každé dítě v rodině mělo „svoji“ knížku, která odpovídá jeho věku a schopnosti porozumění, ale také jeho zájmům. Samozřejmě mohou ostatní děti poslouchat, ale chvilka pro čtení by měla „patřit“ každému dítěti zvlášť.

- Nadhodíme občas téma postižení u rodinného stolu. Nepředpokládejme, že zdravé dítě „ví“, co se stalo a proč. Mluvme někdy společně o příčině handicapu, o tom, že i jiné děti mají tento problém. Snažme se seznámit a stykat se s jinými rodinami s dětmi s podobným typem problému.

Na pobytech Střediska rané péče Tamtam s rodinami neslyšících dětí je pravidlem zvláštní program pro skupinku slyšících sourozenců. Domnívám se, že je pro ně vzájemné seznámení stejně důležité jako pro nás rodiče seznámení s dalšími rodinami.

- Dávejme si pozor na společnou rodinnou komunikaci. Snažme se zapojit i dítě s postižením, přizpůsobme hovor jeho možností nebo alespoň pravidelně shrnujme, o čem byla řeč. Na druhou stranu nemusíme dítěti okamžitě věnovat pozornost s myšlenkou, že „nám chudáček nerozumí, tak zlobí“. I zdravé dítě přece občas odkážeme do patričních mezí větou „teď mluví s tátou, za chvíli ti to vysvětlím“.

V následujících řádcích se zamyslíme nad různými kombinacemi sourozeneckých vztahů.

Dítě s postižením v roli staršího sourozence

Toto je asi nejjednodušší rodinná konstelace, ale i ona sebou přináší svá specifika a úskalí. Především proto, že mnozí rodiče velmi dlouho váhají, zda si pořídí ještě další dítě, absolvují genetická vyšetření, sledují další miminko úzkostně již v prenatálním stádiu. Už tato nejistota pak vnáší do nového rodičovství další prvek. Mladší dítě přijímá postižení staršího zcela samozřejmě, narodilo se do této situace a nevidí na ní nic neobvyklého. Zcela přirozeně také přijímá náš způsob komunikace se starším dítětem a velmi rychle se naučí používat různé způsoby komunikace v různých situacích. Důležitý je pak náš vztah k mladšímu, zdravému sourozenci. Neměli bychom do něj vkládat naděje, které nám náš nejstarší nemůže kvůli svému handicapu splnit. Každé dítě je individualita a jakákoli naše očekávání mohou jít proti této jedinečnosti. Spíše si užívejme to pozitivní, tedy přirozené rodičovství bez nutnosti soustředit se na každý vývojový krok dítěte, to, že některé věci jdou prostě zdravému dítěti samy.

Dítě s postižením v roli mladšího sourozence

Tady snad jen upozornění na to, že přirozená role benjamínka, tedy hýčkání a vymazlování nejmladšího, může být jeho postižením zesílena opravdu příliš.

Někdy vidíme celou rodinu včetně starších dětí doslova „skákat“ kolem nejmladšího. Tatínek napomíná starší dceru, že na chlapečka promluvila a neukázala mu znak. Všichni visí nejmladšímu na rtech a čekají na každé slůvko, to pak s jásotem oslavují.

Tato situace staršímu dítěti signalizuje, že není v rodině nic důležitějšího než jeho sourozenec. Tedy ani ono samo není vlastně tak moc důle-

žitě – a to je pocit, který dlouhodobě nemůže zůstat bez následků na sebevědomí dítěte. Starší děti si již uvědomují, že narození dítěte s postižením je svým způsobem obralo o velký kus rodičovské pozornosti. Musí o to více vědět a cítit, že i oni jsou důležití, že i je máme rádi, že jejich názor je pro nás zajímavý. Neměli bychom od nich nikdy vyžadovat změněnou komunikaci s jeho sourozencem, ale jen působit svým vzorem a příkladem.

Jedináček

Jedináčkem rozumíme buď dítě bez sourozenců nebo s výrazně staršími sourozenci. Základním problémem při výchově každého jedináčka je příliš mnoho péče a pozornosti soustředěné na jedno dítě. Pokud má toto dítě navíc nějaký handicap, je množství péče a pozornosti ještě mnohem vyšší. Každé hnutí myslí a jakékoli vybočení z normy je u dítěte pečlivě monitorováno a dospělí na ně ihned reagují. Dítě nemá šanci uniknout pozornosti, být chvíli samo, miminko se často nenaučí sebeuklidňujícím mechanismům. Jaké to má důsledky? Jedináčci mají mnohem častěji než děti vyrůstající se sourozenci problémy s usínáním, nedokážou se uspat sami. Objevují se u nich častěji problémy s jídlem, děti si často neumějí ani chvíli samy hrát. Bývají méně samostatné a rodiče jsou při jejich výchově úzkostnější. Děti tuto úzkost vycítí a samy jsou pak opatrnější a rezervovanější při jakékoli nové činnosti a aktivitě. Jindy se naopak spoléhají, že jejich bezpečnost stále někdo zajišťuje „zezadu“, a nevytěsňují si sebezáchovné chování.

Neslyšící holčička s velkou zrakovou vadou, bratr o 13 let starší. Maminka vedle ní tráví prakticky celou dobu jejího bdělého stavu. Dítě se motoricky docela pěkně vyvíjí, ale je zvyklé kdekoli a kdykoli prostě padnout dozadu, protože ví, že je máminy ruce včas zachytí. Maminka ji nemůže nechat ani na chvíli na dece na zemi, dítě nemá možnost volně prozkoumávat své okolí...

Výhodou pro jedináčka naopak může být více času na nejrůznější stimulační terapie. Setkáváme se pak nicméně s dětmi, které možná mají některé dovednosti maximálně vypilované a vydržené, ale které jsou nesamostatné, neumějí se o sebe postarat, mají problém ve skupině dětí svého věku.

Máme-li doma jedináčka, je dobré jej často „odkládat“ ke kamarádce, která má také děti. Občas na něco zapomenout, a dát tak dítěti prostor pro jeho iniciativu. Nežít „pro dítě“, ale s dítětem. Cíleně zvyšovat jeho samostatnost, sledovat, co už zvládají zdravé děti jeho věku.

Osmiletý chlapec s těžkou nedoslýchavostí, výborně mluvící, ještě nikdy nebyl nakoupit v blízké samoobsluze. Do obchodu přitom dojde bez přecházení ulice. Patnáctiletá rozumově zcela vyspělá neslyšící dívka jde na vlakové nádraží s maminkou, nikdy si ještě sama nekoupila lístek a nenastoupila sama do vlaku.

Co říci závěrem? To, v jaké konstelaci se naše děti narodí, zda bude mít postižení to první či až další nebo zda budeme mít jedináčka, to vše si obvykle tak úplně nevybíráme. Každá

varianta má své výhody a své nevýhody. Budeme-li o nich vědět, můžeme vědomě kompenzovat nevýhody a cenit si výhod. Určitě ale na rodinné vztahy a na přítomnost dítěte s postižením nikdy nesváděme nevhodné chování našich dětí. To zpravidla přesně zrcadlí naše vlastní rodičovské nejistoty, nedůslednost a výchovné chyby. A ty můžeme sami aktivně ovlivňovat a měnit.

PhDr. Ing. Iva Jungwirthová

Iva pracuje ve Středisku rané péče Tamtam pro rodiny dětí se sluchovým a kombinovaným postižením jako psychologka a poradce rané péče. Kromě rané péče se věnuje především psychologické diagnostice a poradenství pro děti zdravé i se sluchovým postižením, diagnostice školní zralosti, výchovnému poradenství.

Je autorkou knihy Pohodoví rodiče – pohodové děti, která vyšla v nakladatelství Portál v roce 2009. Má čtyři děti, syn Matěj špatně slyší.

Brácha Jakub

Úplně na začátku, když Kubíkovi diagnostikovali autismus, mě a sestře Barče k tomu rodiče nic neřikali, potřebovali asi sami trošku času k tomu, aby to vstřebali. Takže nám nezbývalo nic jiného, než abychom si to samy na internetu našly – o co vlastně jde a jak bychom mohly případně Kubíkovi pomoci. Mě osobně hrozně baví práce s malými dětmi, a tak s mamkou vymýšlíme různé hry, které si s bráchou hrají, při kterých se vyblbne, ale pomá-

hají mu rozvíjet i jeho myšlení, představivost a vlastně právě všechno to, na co ostatní malé děti přijdou mnohem snadněji a nebo dokonce samy.

Z mého pohledu a z pohledu celé naší rodiny Kubík není postižený, ale trochu zpožděný – v poslední době se moc snaží a dělá velké pokroky. Hrozně rád poslouchá hudbu jakéhokoliv druhu, a to je pro mě, jakožto příznivkyni hudby, moc potěšující. Doma žádné výrazné změny necítím, snad jen,

že se vaří pro jeden hladový krk navíc. Barča to vnímá asi úplně stejně, jen už nemá tolik času k tomu, aby si s ním mohla tolik hrát, ale také se snaží. Jsme rádi, že Kubíka máme, a ať je a bude jakýkoliv, vždycky se mu budeme s celou rodinou snažit co nejvíce pomoci a samozřejmě vždy ho budeme mít moc a moc rádi.

Kristýna, 14 let

Jaké je mít sourozence s postižením

Martina – jedna z poradkyň rané péče – má bratra Michala, téměř nevidomého. Vzpomíná na to, jaké to bylo, když byli malí.

Vezmeme to popořadě: Po třech a čtvrt roku do rodiny prvorozené Martiny přibyl bráška Michal. Byla velmi spokojená, že se může starat o miminko a pomáhat své mamince - jako všechny malé slečny, které mají tu příležitost, prostor a chuť. Všechno, co se dělo v té době, vnímala jako úplně normální.

Co znamená vrozená vada sítnice, mikroftalmus, slepota a další názvy diagnóz, se dozvěděla až mnohem později. Co představuje vychovávat sama dvě malé děti si nyní bez vlastní zkušenosti umí málokdo představit.

Michal v současné době nevidí na levé oko a na pravém má takové zbytky zraku, že vidí zhruba metr až metr a půl před sebe. Navštěvoval speciální mateřskou školu (kvůli sníženému počtu dětí ve třídě), s úpravou prostředí kolem něj pomáhaly kolegyně z rané péče, byl integrován v běžné základní škole, vystudoval Deylovu konzervatoř a v minulém měsíci zakončil vysok školské studium. V současné době vyučuje na základní umělecké škole.

A jaký je můj vztah k němu? Je to můj brácha a mám ho ráda.

A bylo to tak vždycky, i když to třeba tak nemuselo vypadat.

Mnohokrát jsem byla dotazována na to, jaké to je, mít brácha s postižením. Mně to samozřejmě přijde úplně normální, ale je jasné, že tazatelé chtěli vědět něco o stránkách našeho sourozeneckého soužití, které nejsou prezentovány na potkání. O tom, kdy mi lezl na nervy, jestli jsem ho nenáviděla a proč a před kým jsem ho bránila.

Mohla bych psát zážitky a příběhy z dětství na pokračování. To ale myslím není obsahem tohoto článku.

Během svého studia jsem v mnoha odborných publikacích u témat týkajících se sourozenců často narážela na různá doporučení a pravidla, jak se chovat k dítěti, které má sourozence s postižením. V článku Ivy Jungwirthové jsou tato pravidla shrnutá a já s nimi naprosto souhlasím. Jako poradkyně svým klientským rodičům doporučuji, ať dají prostor svým zdravým dětem, ať i ony mají nějaký rituál s každým z rodičů, stráví s ním alespoň víkend s dobrodružstvím, vyčlení si jednou za...společné chvílky, které jsou jen jejich apod. (jasně, že půjde těžko zrealizovat, abyste se zdravým dítětem strávili čtyřtýdenní pobyt jako s bráškou nebo sestřičkou v lázních, ale hledejme řešení).

Při dalších rozhovorech na téma vztah sourozenců se mi několik rodičů světilo s tím, že chtějí, aby zdravý sourozenec měl toho druhého rád, aby si uvědomil, že se o něj musí více pečovat apod. Některé děti odmítají brát svého sourozence ven, protože - „je pomalej...“ „lidi na nás čumí...“. Velmi těmto souzencům rozumím, i já jsem byla v dětství pěkně vzteklá, když jsem chtěla jít do parku a musela s sebou vzít i brácha. Z běhání nic nebylo, protože brácha zakopl o každou štu, dlažební kostku. Navíc běhal pomalu, protože neviděl na cestu. A když jsem náhodou popošla o kus dál, řval, protože nevěděl, kde jsem. Když na mě doma žaloval, vymyslela jsem mu příště hru. Honil mě a nechala jsem ho vlézt do křoví! A víte, co jsem po čase zjistila? Že tohle dělá mnoho starších sourozenců svým mladším bráchům a ségrám. Protože „prostě běhají pomalu a řvou kvůli každé blbině“. Vlastně

to vůbec nebylo o tom, že brácha neviděl na cestu, ale o tom, že jsem do toho parku nemohla jít sama, za což brácha nemohl. Asi jsem potřebovala svůj malý prostor. I tak jsem brácha měla pořád ráda. Když začal bráška navštěvovat základní školu, dostal první velkou kompenzační pomůcku - televizní lupu. V době, kdy doma téměř nikdo neměl počítač, to byla „pecka“! Když mě přišli navštívit kamarádi, pěkně koukali, co že to máme v pokojíčku. A hle, brácha byl najednou „někdo“. Velmi brzy se to ovšem obrátilo na druhou stranu, to když jsme šli na divadlo nebo jiné představení a vždycky jsme seděli v první řadě, aby brácha viděl. A tak se to pořád střídalo. A já jsem brácha měla pořád ráda. Většina těch, kteří mi pokládali otázky, jaké to je mít brácha s postižením, na mě koukala divně. Tohle, co jsem jim odpovídala, se totiž děje přeci úplně běžně. Když má dneska dítě jako první ve třídě Tablet, je hvězda, atd.

A jestli na mě byly kladeny v něčem nějaké specifické nároky? Myslím, že kromě toho, že jsme si modelovali světadily při učení se zeměpisu, asi ne. Vlastně ano. Když jsme brácha učili jezdit na kole. Tedy, učit jsem se musela já, brácha uměl šlapat hned. Tandemové dvojkolo je totiž o dost delší než běžné kolo, a tak je potřeba si do zatáček trošku nadjet. Řešili jsme to tak, že jsem se učila řídit na autobusovém nádraží. Nejprve jsem objížděla všechna nástupiště, tedy velké kolo, později pouze tři, menší kolo atd. Nakonec jsem dokázala objet pouze jedno nástupiště, což byla již běžná zatáčka, která se nacházela i u nás na sídlišti.

Věřte mi, mít brácha, který skoro nevidí, je úplně v pohodě.

*Martina Králová,
poradkyně rané péče*

Adam a Emma

Vždycky jsem chtěla mít s manželem více dětí, aby se mohli vzájemně doplňovat a pomáhat si. Nakonec máme děti dvě - dceru Emmču a syna Adama. Náš příběh začal přibližně před dvěma lety, kdy Emmča vážně

onemocněla - zastavilo se jí srdíčko. I náš život se v tu chvíli zastavil a začal nabírat zcela jiných obrátek. Ze zdravého a čiperného dítěte jsme si po dvou měsících v nemocnici přivezli domů holčičku, která nechodila, nepoznávala

svoji rodinu, neviděla, nemluvila, veškeré zvuky a změny ji přiváděly k šlénství a nás také. Z této situace jsme byli opravdu hodně zoufalí. Emmči stav se začal pomalu zlepšovat, postupně jsme jí vytvářeli podmínky a prostředí, ve

kterém byla klidná a snad se alespoň navenek cítila dobře.

Hodně nám pomáhal náš syn, který svým hlasem a svojí přítomností dokázal Emmču nejen zklidnit, ale i vyvolat na její tváři soustředěný výraz, který později přecházel v lehký úsměv. Již v nemocnici, kde byla v dost bezvýchodné situaci, si bráška s ní povídal, hladil ji po rukách nebo jí vyprávěl různé příběhy po telefonu a naše holčička na něj neuvěřitelně reagovala a poslouchala s velkým zaujetím. Doma si s ní Adam povídal, vyprávěl jí pohádky a různé příběhy, hladil ji po rukách, hledal a podával jí hračky. Její zdravotní stav se díky němu začal velmi záhy měnit a zlepšovat.

Často jsme upadali do velkých depresí, nechťeli jsme chodit ven na procházku, protože na nás a na Emmču koukali do kočárku. Pro nás rodiče to bylo hodně nepříjemné a často ponižující. Pochopili jsme, jak je těžké začlenit se do kolektivu „maminek se zdravými dětmi“. V této chvíli nám opět vel-

mi pomohl náš velký pomocník Áďa, se kterým, ať jsme chtěli či ne, jsme byli nuceni jít na procházku, do školky či na kroužek. Dnes je na tom Emmča o mnoho lépe, oba sourozenci jsou na sebe vzájemně hodně fixovaní, společně si hrají, chodí do školky...

Je prostě fajn mít ještě druhého sourozence.

*Petra, Miloš,
Adam a Emmča Gräfovi*

Moje druhé těhotenství

Už přes 2 měsíce zažívám ten kouzelný pocit, že mi v břiše roste nový človíček. Zatím je ještě maličký, má sotva pár centimetrů, ale věříme, že za pár měsíců se z něj vyklube roztomilé miminko, ze kterého poté vyrostne malý dábřík podobný jako jeho sestřička. Je to pro mne už druhé těhotenství, takže v mnohém nejsem zaskočena jako ten, kdo tento stav zažívá poprvé, ale i tak je zde spousta „ale“, a spolu s tím i hromada obav a strachu.

Z prvního těhotenství máme roztomilou a usměvavou holčičku Sofinku, které je nyní 21 měsíců. Celé těhotenství tenkrát probíhalo zcela bezproblémově, o to větší šok jsme zažili po porodu, když se objevilo hned několik problémů. Sofince byl zjištěn Downův syndrom, srdeční vada – defekt atrioventrikulárního septa (otvory mezi srdečními komorami a síněmi) a oboustranná katarakta (šedý zákal). Dva poslední problémy jsou operabilní, chromozom navíc s námi bude po celý život. I přes to všechno jsme se vlastně hned po porodu rozhodli, že jakmile to bude možné a dostaneme od lékaře svolení, budeme se snažit o další mi-

minko. Podařilo se nám to po dlouhém roce a nakonec až s pomocí lékařů.

Začátek těhotenství byl náročný, protože mě sužovaly těhotenské nevolnosti, které byly mnohem horší než při předchozím těhotenství. Navíc v kombinaci s péčí o Sofinku je vše mnohem

náročnější, protože si nemůžu jít lehnout, když je mi špatně, ale jen, když Sofinka spinká.

Největší rozdíl v souvislosti se Sofinčiným handicapem zřejmě pocítíme po porodu. Druhé miminko by se mělo narodit s odstupem 2 let a 4 mě-

síců. V té době by zdravý sourozenec už vesele chodil a byl schopen více se o sebe postarat. Sofinka teprve nedávno začala lézt a sama se ještě nenají, takže budeme mít spíše taková falešná dvojčata, ale věřím, že to nějak zvládneme.

Co se týká lékařů, změnila jsem po prvním těhotenství, co se dalo. Také jsme absolvovali naše genetické vyšetření, abychom vyloučili dědičné zatížení, ale vše vyšlo negativní. U Downova syndromu (DS) máme jen mírně zvýšené riziko oproti jiným rodinám, a to proto, že již jedno dítě s touto chromozomální vadou máme. Srdeční vada je velmi často s DS spojená, u šedého zákalu nám nikdo nebyl schopen říct,

zda se to může zopakovat nebo ne. A tak doufáme, že bude vše v pořádku. U prvního těhotenství jsem absolvovala z genetických vyšetření jen prvotrimestrální screening, u druhého plánuji to samé a k tomu amniocentézu (odběr plodové vody), abychom měli jistotu. Po narození Sofinky jsem si nedokázala představit, jak psychicky zvládnout další těhotenství, ale nyní jsem relativně v klidu. Věřím, že se nám narodí zdravé miminko. Obavy mám asi podobné jako předtím, jen je nyní člověk víc informován o různých problémech. Navíc po narození Sofinky jsme se dostali mezi děti s různým postižením a člověk si mnohem víc uvědomuje, že

zdravé miminko je vlastně zázrak, který nemusí být takovou samozřejmostí, jak se může na počátku zdát.

Sofinka si příchod sourozence asi ještě neuvědomuje a my ji na to teď příliš nepřipravujeme. O miminku jí chceme začít povídat až ke konci těhotenství, kdy už u mě uvidí velké břicho a miminko začne kopat. Pak jí také musíme nějak připravit na to, že na jednu nebude mít maminku jen pro sebe a objeví se tu ještě jedno miminko, mnohem menší než ona, ale věřím, že jeho příchod zvládne stejně jako jiní sourozenci.

Gabriela Šalková

Upovídaná čertice

Mám čertíky v očích a energie na rozdávání, to tvrdí maminka, ale já za to nemůžu, já se snažím být hodná, ale nejde mi to, i když jsem nedávno slíbila dědečkovi, že zkusím být hodná.

Ale abych se představila, jmenuji se Karolínka, jsou mi tři roky a půl, to jsou skoro čtyři prsty jedné ruky, ale já už umím počítat do desíti, i když občas nějaké čísílko vynechám! Mám bratříčka Matěje, který prý bude mít brzy narozeniny a dostane dort, tak jsem se hned hlásila, že mu pomůžu tu svíčku na dortu sfouknout, protože on je malý a ještě to určitě nebude umět. On ještě neumí spoustu věcí, jako třeba cho-

dit, mluvit, neumí jíst sám, maminka ho kojí a neumí jezdit na kole nebo se houpat na houpačce! To já už všechno umím. Chodím, tedy spíše běhám, skáču a chvíli neposedím, jím sama vidličkou a nožem a bez bryndáku, protože ve školce už děti bryndáčky nemají, to aspoň říkala maminka, a protože od září prý půjdu do školky, tak to do té doby musím natrénovat! Mě už maminka nekojí, ale já občas kojím svoje děti, kterých mám spoustu, a to plyšové pejsky, ovečky, kačenky, panenky, oslíka...no, někdy mi dá velkou práci dát jim všem najíst. Mám ale hezkou kuchyňku, kde mám plno talířků, hrneč-

ků, lžiček a jídla, tak jim tam taky varím a při tom mi pomáhá Matýšek, ale spíše mi tam dělá nepořádek a všechno strká do pusinky a okousává, i když mu říkám, že to se nejí. Taky mu pořád vyprávím, že až bude teplo a hezky slunečno, tak nám tatínek snese z půdy kolo a Matymu motorku a budeme spolu jezdit po zahradě a před domem, ale asi mi to dá moc práce, abych Matyho naučila na té motorce jezdit, protože je malý a zatím je rád, že obchází nábytek a shazuje hračky a dělá strašný rámus, takže když koukám na pohádky, tak mě to ruší... moc ráda koukám na kreslené pohádky nebo Kouzelnou školku, kde mám ráda Fanyňku, která plete písničky, a já mamince vždy pro radost zpívám stejně popletené písničky. Stejně tak ho musím naučit se houpat na houpačce, kterou nám tatínek postavil na zahradě. Já budu mít velkou houpačku, protože jsem už velká a dosáhnu nožičkami až na zem a umím se houpat sama, ale Maty je malý, tak bude mít houpačku pro miminko. Taky se těším, až budeme mít na zahradě bazének a budeme se moct spolu koupat a hrát si na piráty a běhat po trávě. Sice maminka asi nebude vědět, kam dříve běhat, ale bude to legrace. Už teď je to s bráškou děsná zábava, protože mu stavím z kostiček nebo kelímků vždy velikou věž, kterou Maty se smíchem nebo pištěním vždy zboří. Taky mu půjčuji autíčka, se kterými si jezdíme po zemi nebo k radosti maminky po schodech, kam ty au-

tíčka před Matýskem schovávám! Přiznávám, občas Matýska zlobím, protože než se Matýsek narodil, tak se maminka s tatínkem a babičky a dědečkové věnovali jen mě, všechny hračky jsem měla jen pro sebe, nikdo mě v noci nebudil brekem, všechno jídlo a sladkosti jsem měla jen pro sebe – a najednou tady bylo miminko, se kterým se musím o vše dělit, hlavně o maminku s ta-

tínkem, a to se mi občas nelíbí, ale jinak mám brášku moc ráda. A on má rád mě, ale občas mě taky zlobí, a to když mě tahá za vlasy nebo mi chce vzít mé brýličky, které musím nosit, a samozřejmě nesmím zapomenout na to, že mi bere a oslňuje moje hračky. Ale přesto všechno jsem ráda, že brášku mám, protože kdybych byla sama, tak by to nebyla taková zábava a ve dvou se dá přeci jen

vymýšlet více lumpáren. Je toho hodně, co bych vám ještě mohla vyprávět, a věřili byste tomu, že to není tak dlouho, co jsem vůbec nemluvila a všichni se maminky soucitně ptali „ona ještě nemluví“ – a podívejte se teď...nezavřu pusku a vyprávím a vyprávím a vyprávím... zrovna jako teď!

Silvie Vaňková

Soužití sourozenců, klady a protiklady

Mám tříletá dvojčata, páreček, děti se narodily jako extrémně nedonošené. Anička má trvalé následky po krvácení do CNS (VP shunt, zbytky zraku, atd.). Davídek má jen dioptrie na brýlích, „tuk tuk“.

Když se jejich vývoj a potřeby začaly značně lišit, párkrát jsem si poplakala, že teď mi tu mohly už lézt a běhat obě děti, teď by se kousaly a mlátily navzájem... Ale osud tomu chtěl jinak...

Bohužel nadešla vývojová etapa plná bolesti pro nás tři. V moji nepřítomnosti Davídek svoji sestřičku několikrát za den kousnul, i přes plácnutí na zadek. Nejvíce mě vytáčel, když ji kousal do hlavy a párkrát v okolí shuntu. Dokonce jí plácal ručičkou všude možně. Byla jsem bezradná, párkrát jsem volala o pomoc i psychologce. Pak nastaly menší problémy, když po ní třeba házel hračky a chtěl, aby si s ním hrála. Vždycky se lekla, neviděla, že po ní něco letí, a nečekala to. Taky zažila jeho křik, když se vztekal. Měl období, kdy jí nechtěl půjčit ani jednu hračku ze sta, vše bylo jen „moje“. Myslela jsem, že to nikdy neskončí. A najednou to jako mávnutím kouzelného proutku vše ustalo.

Teď vím, že to Aničce něco dalo. Asi se ptáte, co? Třeba to, že si zvykla na hluk. Taky je víc vnímavá, už se tak neleká. Nebrečí, když omylem při hromadném mazlení do ní nechtěně maličko šťouchneme.

Největší radost mám z toho, že díky svému bráškovu umí Anička pár slov. Pak když jí vezme hračku, se kterou si právě hraje, a dá jí jinou, tak už se ozve. Asi nikoho z nás by nenapadlo brát dítěti hračku, se kterou si tak moc pěkně hraje, aby se u něj vyvinul další vjem, podnět a schopnost. A tuhle byla u nás naše skvělá poradkyně a malá brečela,

když seděla v sedačce Kimba, tak jsem přišla z kuchyně a ptám se: Aničko, co se stalo? Kdo ti co udělal? A zaznělo to nejhezčí žalování: „Dáda“. Paní Štvrtňová mi hned řekla, že jí vzal novou hračku, kterou pro Aničku přivezla. Slzička mi ukápla, že mi odpověděla na otázku poprvé v životě.

A kdybyste viděli, jak jí Davídek brání a předchází všemu, co jí vadí. Třeba nám v ten den byla zapůjčená zvuková i světelná pomůcka – takový mikrofon, v kterém se otáčí barevný světýlka. A hlasitá hudba a Anička tenhle styl hudby nemusí. Davídek omylem zapnul zvuk místo světla a hned pronesl: „To vadí Aničce!“ a vypnul zvuk. Poté mi oznámil, že musím mačkat jen ten modrej čudlík, ten červenej s písničkou ne. A nebo u mých rodičů taky vypíná pro Aničku nelibé tóny na hračkách, a dokonce tyto hračky uklízí před svými osmnáctiměsíčními sestřenkami, aby si s nimi nehrály. Brání jí,

nesmí na jeho „holku“ nikdo sáhnout a ani na její kočár či hračku. Jen ten, kdo se mu líbí, a takových je málo.

Tak takové jsou mé zkušenosti s dvojčaty. Jsem ráda, že to zlé období je za námi. Zpětně se na to dívám jako na běžnou součást života sourozenců.

Sama pocházím ze čtyř dětí a jsem ráda, že je mám všechny. Vzpomínám třeba na to, jak mě dva starší bratři učili zvláště zatáčet na jízdě kole. Když mě učili jezdit na kole, tak jsem se bála zatáčet, a je nenapadlo nic jiného, než mě posílat rovnou do kopřiv. Až když jsem měla spálený, rudý nohy pomalu po kolena, tak jsem radši zatočila. To si budu pamatovat celý život, ale nezlobím se ně. Vyléčili tak můj strach. Nyní, když vzpomínáme na dětství, tak jim to po každé řeknu s úsměvem na tváři.

S pozdravem Anička,
Davídek a Monika L.

Můj bratr autista

V následujícím příspěvku přinášíme úryvky z ročníkové práce Denisy Horákové, kterou napsala v sextě liberického gymnázia. K jejímu sepsání a k výběru tématu ji inspiroval život s mladším bráškou Honzou, chlapcem s diagnózou atypický autismus.

Bylo mi 11 let, když jsem se dozvěděla od své maminky, že čeká miminko. Mamce bylo 32 let a nevlastnímu otci 35 let. Rok po jejich seznámení se mamce podařilo otěhotnět. Já a můj starší bratr Jirka jsme se to dozvěděli od babičky, která v tu dobu byla pořád s námi. Všichni jsme se na toho malého těšili. Prála jsem si, aby to byla holka, protože v rodině jsem holka jenom já a moje mamka.

V průběhu těhotenství měla mamka s nevlastním otcem svatbu. Byla to nádhera až do té doby, kdy mamka dostala velký kašel a musela jít na vyšetření do nemocnice. Tam zjistili, že má zápal plic. V tu chvíli jsme já, bratr, nevlastní otec a babička měli strach o mamku i o toho malého. Po dobu, co byla mamka v nemocnici, se o nás starala babička, protože otec jezdí kamionem a převáží auta do ciziny. Domů přijede tak jednou za 14 dní. Musel si vzít dovolenou, když jsme se dozvěděli, že mamka onemocněla zlatým stafylokokem. Chodil za ní každý den do nemocnice, ale já a můj bratr jsme nemohli. Nevěděli jsme proč. Babička neustále plakala. Mamka mohla umřít.

Byla asi 14 dní v umělém spánku a o porodu mého bratra Honzy ani nevěděla. Při porodu nastaly komplikace s jeho dýcháním a mozek se dostatečně neokysličil. Toto je nejspíš příčina toho, že je autista.

Můj bratr Honza se narodil 8. října 2004 císařským řezem. Narodil se o měsíc a půl dříve, proto musel být nějakou dobu v inkubátoru. Když si Honzík přivezl otec z nemocnice domů, všichni jsme se radovali, ale já se pořád ptala, kde je maminka. Musela v nemocnici ještě týden zůstat. O Honzika se po ten týden starala babička, mamka mojí maminky. Byl krásný, roztomilý a hlavně hodně malinký. Společně žítí v jednom domě probíhalo v naprostém pořádku. Když se mamka vrátila domů, radovali jsme se a mamku přivítali pevným objetím. Byla ráda, že už je zpátky mezi námi.

Začala normální výchova malého brášky. Po dobu jeho růstu jsme postupně zjišťovali, že jeho chování je jiné než ostatních dětí. Když jsme na něj zavolali, nereagoval. V tu chvíli jsme mysleli, že je hluchý. Začal chodit až ve 14 měsících a nebyl schopný s námi jakkoli komunikovat, prostě nás ignoroval. Mamka znejistila, tak vzala Honzu na neurologii, kde mu udělali EEG mozku. Odtud ho poslali do Prahy do Thomayerovy nemocnice k psychologce zabývající se autismem. Zde diagnostikovali jeho poruchu. Ta se nazývá porucha autistického spekt-

ra – atypický autismus, ADHD (hyperaktivita s poruchou soustředění). Tím se nám poněkud změnil život. Museli jsme nabrat síly, trpělivost, silné nervy – a hlavně změnit přístup k němu. Pozvedli jsme hlavy vzhůru a pustili se do náročné výchovy mého autistického bratra. Museli jsme ho pomalu učit všechno, co by tříleté dítě mělo umět. Hlavní bylo se mu naplno věnovat. Hodně na něj mluvit. Začal „mluvit“ asi až po 3. roce, když už navštěvoval logopedku. Bylo to pro nás něco nového. V tu dobu jsme nabírali zkušenosti, já i můj starší bratr.

Snažili jsme se pomáhat mamce s výchovou. Honzova „mluva“ byla poněkud zvláštní. Slova si zkracoval tak, jak mu to vyhovovalo. Například popelnice říkal jako „pasese“, kanál jako „ka“, elektrika jako „ika“, kachna jako „kanak“ a mnoho dalších jeho zkratek. Bratr Jirka moc nepomohl, protože je velmi sprostý a neustále Honzu zlobí. Honza samozřejmě neví, co ta sprostá slova znamenají. Přitom je neustále používá.

Honza na první pohled nevypadá jako postižené dítě, proto lidem v našem okolí přijde, že je to nevychovaný „fracek“. Musí chodit do školky pro postižené děti v prostorách Jedličkova ústavu. Tam s ostatními dětmi vychází velmi dobře.

Na to, jak je mladý, celkem dobře ovládá některé učivo do školy. Nejvíce mu jde matematika, ve které dokáže napočítat až do tisíce a umí z hlavy vypočítat součet čísel do dvaceti. Tohle zvládá na jedničku. Ale neumí moc kreslit, psát ani číst, jak by dítě v předškolním věku mělo umět. Jinak je to moc šikovný a krásný kluk.

Mamka i já se snažíme dělat všechno pro to, abychom byly co nejvíce s ním. Myslím, že by hodně pomohlo, kdyby byl i jeho táta více doma. Tím, že vozí auta do ciziny, není věčně s námi a Honzova výchova není úplná. Na výchovu tohoto dítěte by měli být oba rodiče. Když tu není otec, Honza si více dovolí na mamku a je zlý.

V životě to nebude mít jednoduché. Myslím, že po celý svůj život bude muset vedle sebe někoho mít, aby se o něj postaral. Sám určitě nebude schopný fungovat. Když mu někdo něco řekne, on to udělá. Kdybyste mu řekli, ať

skočí z okna, udělá to. Proto není schopen samostatného života. Až tu s námi rodiče nebudou, myslím, že bych byla schopna se o něj postarat. Nejspíš bych si ho vzala na výchovu já. Mamka takhle ví, že by byl Honzík v dobrých rukou. Do té doby je samozřejmě ještě spousta času, ale nad tímto je třeba se zamyslet o něco dříve. Nedokážu odhadnout, jakého vzdělání je schopen Honza dosáhnout, ale myslím si, že když bude hodně dobrý v té matematice, mohl by se dostat i na matematicko-fyzikální fakultu. To nevím, jestli je možné u postižených lidí. Já doufám, že se mu v životě bude dařit. Kvůli němu i kvůli mamce bych pro něj udělala cokoli.

Honzův den

Je ráno. Hned, jak vstane z postele, víme, jaký bude jeho den. Poznáme to většinou podle jeho nálady. Pokud se vzteká a nechce vstát, den bude ná-

ročný. Ale pokud vystřelí z postele jako blesk, den by mohl být klidný, tedy jestli se v průběhu dne něco nezvrtne.

Ještě před odchodem do školky si musí zapnout počítač a chvilku si nějakou hru zahrát. Potom se mu samozřejmě nechce odejít a mamka má problém ho od počítače dostat. Jeho rituálem také je, že musí dát každé ráno našemu kocourkovi pusku. Jinak do školky neodejde.

Na počítači hraje hlavně hlavolamy a závodní auta. U hlavolamů se mi líbí ho pozorovat. Je vidět, jak se na to pořádně soustředí. U aut už je to těžší. Dělá to do té doby, než získá nejlepší medaili. Když se mu nedaří, samozřejmě se vzteká.

Pokud jdeme k někomu na návštěvu, vydrží tam velmi krátkou dobu. Necítí se tam v bezpečí, proto za chvíli začne vyvádět a řvát, že chce domů.

Celé odpoledne musí něco dělat. Nevydrží v klidu, proto je schopný doma jezdit i na kole. Jeho nuda pro-

bíhá neuvěřitelným způsobem. Začne zlobit a provokovat všechny, co jsou doma. Většinou kope míčem do různých výšek, například do lustru. Také vyhrabává oblečení ze skříně nebo vyhazuje své hračky z balkonu jen proto, aby mohl jít ven.

Večer se někdy dívá na televizi, ale většinou mu maminka čte. Myslím, že ho to baví víc. Je schopný pozorně poslouchat a sledovat obrázky v knížce. Jeho nejoblíbenější pohádka jsou „Mášenka a tři medvědi“ a „Tři malá prasátka“. Chce po nás, abychom mu to četli neustále dokola. U těchto pohádek se stává, že usne. Kdyby u něj v posteli nikdo nebyl, neusnul by. Někdy ho uspávám já, ale většinou to dělá mamka. Jeho noc není vůbec klidná. Pořád se budí a do mamky kope. Když s ním mamka nespí, vždycky přejde v noci do její postele a spí tam až do rána. Musí vedle sebe vždy někoho mít, aby se cítil v bezpečí.

Společná starost, společná radost, společný úděl

Byl jsem požádán, abych se i já zapojil do úvah a zkušeností na téma soužití s postiženým bratrem. Nejdřív jsem vůbec netušil, o čem a co psát, ale při vybavování si vzpomínek a přemýšlením nad významem a smyslem titulku jsem začal klepat do klávesnice vlastní zkušenost.

Měl jsem staršího bratra, který měl tu smůlu, že byl postižený svalovou dystrofií. Byl to můj milý bráška – bohužel píše v minulém čase, protože tato nemoc je poměrně progresivní ve své zlobě, bráška přestal chodit ve věku kolem 7 let a nemoc se postupně zhoršovala, až bratr v roce 1980 zemřel v necelých 21 letech na totální ochablost svalstva a organismu.

Když se vrátím k nadpisu, pak jsem rád, že můžu konstatovat, že u nás doma nikdy nebylo děleno a rozdělováno, ba naopak, bylo vše společné! Společná starost, společná radost, společný úděl! Díky fantastickým rodičům jsme já ani bráška nikdy nepoznali nějaké nadřizování či opovrhování nebo zatracování, a to ani vůči sobě navzájem. Opak je pravdou - když jsme zlobili, byl trest pro oba, a když bylo co

pochválit, pak zase pro oba! A bylo jedno, že jeden běhá a druhý jezdí na vozíčku! Pěkně „fifty fifty“.

Samozřejmě byly i chvíle, kdy já jako mladší (věkový rozdíl mezi námi byl 17 měsíců) jsem musel podržovat svoje představy o volnosti pohybu a aktivit. Musím přiznat, že hůře jsem to snášel v mladším věku. S přibývajícím věkem jsem musel přebírat i větší zodpovědnost při pomáhání s bráškou při celodenních aktivitách – a to od toalety, mytí a koupání až po stravu (postupně bráškovi ochabovaly svaly na všech končetinách) i zcela běžné otáčení při spaní uprostřed noci... a s tím jsem přebíral a uvědomoval si i větší odpovědnost v myšlenkách a v cítění se do potřeb takto postiženého člověka.

Vše bylo o to horší, že bráška byl velmi chytrý a vše si uvědomoval! Za celý život ale nikdy tohoto svého stavu nezneužil, spíše se snažil být alespoň duchovní oporou a svým nezdolným optimismem a vtipky se snažil vylepšovat dobrou náladu.

A tím se dostávám opět k rodině jako k důležitému prvku a základnímu kamenu pro takovéto životní kotrmelce – nechci vůbec, aby to vypadalo jako

klišé, ale bez fungující rodiny to prostě dost dobře nejde! Rodiče se snažili nás oba dva vychovávat stejně, přistupovali k nám stejně, nemoc brášky brali jako věc, se kterou nelze nic dělat (co jsme se naježdili po doktorech, co bráška absolvoval operaci v naději, že se nemoc dá léčit), brášku nikde neschovávali do ústavu, jezdili jsme na dovolené, vozíček pořád s sebou... A věřte, v 70. a 80. letech minulého století to vůbec nebylo jednoduché (koukání se skrz prsty na lidi na vozíčku, zavírání dětí do ústavů, nemožnost sehnat kvalitní invalidní vozík, rehabilitační pomůcky, málo informací o nemoci atd., atd.).

Co říci závěrem? Až s odstupem času - a protože mám fungující rodinu se dvěma zdravými dcerami - mohu potvrdit, že musím děkovat rodičům, že i přes tento životní trabl to vše bylo super!

Při psaní těchto řádků jsem si uvědomil, že mamce musím poděkovat při nejbližší příležitosti a tatčovi to pošlu tam nahoru alespoň myšlenkou! Važme si zdraví!

Luboš Kos, 50 let

Kuba a Adámek

Paní Svobodová popisuje těžkou situaci, kterou si prošla její rodina, když se vyrovnávala s postižením mladšího syna.

Nezapomenu na den, kdy jsme s manželem začali plánovat naše první dítě. Po šesti měsících usilovného snažení to přišlo, test byl pozitivní. Devět měsíců štěstí, napětí, ale i strachu, zda tuto novou situaci s manželem zvládneme. 15. června 2007 se nám narodil syn Jakub.

Prožívali jsme krásné dny plné radostí, štěstí, ale i strachu o to, aby se mu nikdy nic špatného nestalo. Trávila jsem s naším synem 24 hodin denně, 30 dní v měsíci a 365 dní v roce. Nikdy jsem ho s manželem nikam nedala a všude jsem ho brala s sebou. Byl to náš drobeček, kterého jsem milovala celým svým srdcem. V této době jsem si uvědomila, že mám v sobě ještě spousty lásky, kterou bych chtěla dát našim dalším dětem, které si budeme přát.

Po třech letech a měsíci se nám 20. července 2010 narodil syn Adámek. Tyto dny jsem prožívala velice těžce. Měla jsem strach, jak to všechno Kuba zvládne, ty čtyři dny, co budu v porodnici. Přeci nikdy nikde nebyl? Postarájí se o něj dobře? Nebude plakat, když já tam nebudu? Mohu zkonstatovat jediné, byl naprosto skvělý a vše zvládnul na jedničku. Moc jsem se těšila, až nás pustí po čtyřech dnech domů a já budu moct být s manželem, s Kubou a Adámekem pohromadě.

O to horší bylo zjištění, že Adámek má vrozenou kataraktu a náš pobyt v nemocnici se prodlužuje. Okamžitě nám vypsal termíny na operace v Motole. Dále začali řešit i Adámkův pohyb, kde po vyšetřeních zkonstatovali, že trpí hypotonickým syndromem. Po těchto diagnózách nás pustili z porodnice domů. Zabydleli jsme se a po 14 dnech vyrazili na první operaci, to byly Adámkovi tři týdny. Nastal koloběh odjezdů a příjezdů, který trvá dodnes. Měla jsem velký strach o naši rodinu, ale hlavně o Kubu, jak tohle všechno zvládne. První rok jen přibývaly diagnózy, ze kterých jsem se hrotila, a Kubu jsem zase až tak neřešila. Ovšem je pravda, že Kuba byl perfektní, jako by tušil, že na nic ji-

ného nemám sílu. První rok byl moc hodný a vše nám ulehčoval. Zkoušeli jsme školku, aby byl mezi svými vrstevníky, ale díky našim odjezdům tam stále byl a nebyl. Postupně ho to začalo velice zatěžovat a ve školce nám i zvracel.

Po roce Kuba začal vnímat, že veškerý čas věnuji Adámkovi a do školky ho jen odkládám. V této době nastaly problémy. Adámek začal dělat pokroky a my se z každého jeho nového pokroku všichni radovali. Každý, kdo k nám přišel, běžel k Adámkovi a chtěl vidět, co už umí nového. Kuba jako by nebyl. Myslím si, že v té době nastala klapka, kdy Kuba přestal zvládat vše, co se kolem něho děje, a začal volat o pomoc. Klasický učebnicový příklad volání SOS, uslyší ho někdo? Nastalo peklo. Ráno se probudil a začal brečet. Brečel až do večera. Poté jsme ho chtěli uložit, ale to byl taky problém, bez zvracení nikdy neusnul. Nastalo velice těžké období, které trvalo čtyři dlouhé měsíce. Manžel stále častěji odjížděl na montáže a já byla stále častěji na všechno sama. Dávala jsem ho do školky, přestože nechtěl. Už jsem nemohla, byla jsem naprosto vysátá. Měla jsem pocit, že tohle naše rodina nemůže zvládnout.

Rozhodla jsem se nastalou situaci řešit a zachránit, co se dá. Začala jsem si uvědomovat, jak těžké to Kuba má. Stále jen řešíme Adámkovy nemoci, doktory, příjezdy a odjezdy. Kubu odkládáme do školky, aby byl chvíli klid. Na kroužky a koníčky, které má Kuba, stále všude s sebou bereme Adámka.

Našla jsem si telefon na rodinnou psycholožku, založila ho do peněženky a nosila ho stále s sebou s tím, že ji určitě zavolám, aby nám pomohla. V té samé době jsem Adámka začala dávat hlídat babičce a dědovi, kteří nám velmi pomohli. Začala jsem s Kubou chodit do kina, kde jsem byla jen já a on. Sokol či bruslení nebo i lyže jsme absolvovali jen sami bez Adámka. Nastalo období zklidnění.

V prosinci jsme odjeli na dva dny do Motola a veškeré mé snažení bylo vničeno. Zhoršilo se to snad o 1000%. Byla jsem zoufalá. Manžel nenáviděl Kubovo fňukání a stále častěji ho od sebe odstrkoval a bral si do náruče Adámka. Což Kubovi samozřejmě nepřidalo.

Nový pokus o řešení naší situace nastal mezi svátky. Manžel se Kubovi začal věnovat, každý den po práci si s ním hrál. Já zrušila školku a nechala si ho doma. Přestali jsme ho zatěžovat Adámekem a jeho postižením a začali jsme věnovat čas jen jemu.

Dnes jsme ve fázi, když Kuba zbožňuje Adámka, mě ani manželovi neodmlouvá, slyšíme jen „ano, maminko“, „ano, tatínku“, „to je dobrý nápad“, „jistěže“ a podobné výrazy, za které bych ho zulíbala. Je úžasný vidět, jak je šťastný. Do školky nechodí, jezdí s námi k lékařům i na rehabilitaci. Věnujeme mu s manželem čas, který si zaslouží.

To, že má postiženého bratra, se s ním poveze už celý život. Nikdo mu to neodpáře a on nemá na výběr. Naskytuje se otázka, zda Kubovi pořídit ještě jednoho zdravého sourozence, aby měl partáka pro život. Má bratra Adámka, kterého má velice rád, ale je spousta věcí, které s ním nikdy nebudou moci dělat.

Přeji z celého srdce všem rodinám, které mají postiženého sourozence a řeší tuto těžkou životní situaci, ať najdou sílu a rozdají lásku, kterou mají ve svých srdcích. Věřím, že vše zvládnou. A ať se nebojí obrátit na odborníky a požádat o radu.

Janeta Svobodová s rodinou

Tak trochu jiný sourozenec

Tohle číslo našeho časopisu je věnováno sourozencům a i já bych chtěla přijít se svou troškou do mlýna. Mojí Elišku je 6 let, což asi nemusím psát, neboť o ní hovořím, v souvislosti s Ranou péčí EDA, často. Už byla v časopise, v rádiu i v televizi, někdy se bojím, že otevřu plechovku kukuřice a bude tam taky. Děkuji všem, kteří už nám pomáhají a také zveřejňují svůj příběh. Na naše webové stránky www.ranapece.eu bychom ještě nějak uvítali.

Ale zpátky k tématu. Eliška sourozence pravděpodobně mít nebude. Její tatínek s námi nijak nekomunikuje a jiného „muže svých snů“ jsem zatím nepotkala. Viděla jsem ovšem u jiných rodin, jak velkou motivací bráška nebo sestřička jsou. A tak jsem Elišku pořídila asistenčního psa.

Jmenuje se Sam a je to border kolie ve zrakově stimulační černobílé barvě. Tenhle zvláštní sourozenec má mnoho výhod. Tak za prvé přichází již ve věku, kdy nedělá loužičky a nekouše kabely od

televize. Za druhé je vybrán někým, kdo tomu rozumí a umí odhadnout dobrou povahu psa. Za třetí je vychovaný a připravený pomáhat, takže se nemusím bát, že roztrhne sousedovi nohavici. Samovo největší nebezpečí tkví v tom, že by mohl někoho ulízat k smrti.

Já jsem si vybrala Pestrou společnost, protože nemám ráda velké organizace, kde vychovávají pejsky jak na běžícím pásu a přes den je mají v kotcích. Vyhovoval mi jejich velmi osobní přístup, který preferujeme i v Rané péči EDA. Společně jsme se mnoho měsíců scházeli, aby byl Sam vycvičen přímo pro Elišku.

Sam podává veškeré předměty, otvírá dveře a pomáhá Eli se svlékáním. Elišku na Sama také polohuji, což jí prohřívá svaly a motivuje ji k pohybu.

Když jsme měli Sama asi týden, vařila jsem v kuchyni; najednou koukám, Sam nikde. Šla jsem potichu k Eli do pokoje a našla je spolu, jak se tahají o hračku a oba z toho mají děsnou legraci. Věřte mi, že jsem byla úplně dojatá. Sam je prostě tak trochu jiný sourozenec.

Samík byl zaplacen z Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška.

Lenka Bártová

Strípky z praxe – aneb sourozenci mají své sourozence rádi

Vztahy mezi sourozenci mám možnost sledovat, neshledávám nic mimořádného, co by se mezi sourozenci běžně nevyskytovalo. Něco však možná přeci jen ano. Děti jsou velmi vnímavé, někdy se zabývají takovými věcmi, že se nám o tom ani nezdá. Možná bychom s nimi o tom měli více mluvit. Ptát se na jejich názory, přání a dávat jim prostor k vyjádření.

Naše pracoviště v létě 2010 uspořádalo výtvarnou soutěž: „Můj brácha, moje ségra a já“.

Z výtvarných prací, které se tenkrát sešly, bylo jasné, že sourozenecký vztah děti vnímají velmi intenzivně a zaslouží si velkou pozornost a podporu od nás dospělých.

Konkrétně jsme o této akci psali ve zpravodaji pro rodiče Rolníčka č. 71 z roku 2010 na stranách 20 a 21.

V jedné rodině s dvojčaty v době ukončování péče Adélka s Kátou oslavily sedmé narozeniny. Adélka se narodila s těžkým kombinovaným postižením, sestřička Káta je zdravá, velmi upovídaná školačka. Právě v době, než oslavily sedmé narozeniny, přestávala Káta jíst. Všichni jí říkali, že musí jíst, aby vyrostla. Čím častěji toto slyšela, tím více jí nechutnalo. Nikdo netušil, co se děje. Všichni jsme se to dozvěděli, až když jí tuto větu řekl pan psycholog. Káta se na něj podívala a otráveně řekla: „Tak vy taky? Já vám to teda vysvětlím. Nemůžu jíst, protože bych vyrostla, a já nechci vyrůst. Nechci bejt velká.“

Protože až budu velká, máma bude stará a pak umře. No a když máma umře, kdo se o Ádu postará?“ A to nebylo vše. „Taky mi ještě máma musí ukázat, jak drtí léky, protože potom je Adéle budu muset drtit já!“

Klárka má o necelé dva roky mladšího brácha Dominika. Domík se narodil předčasně a v současné době objevil kouzlo v tahání vlasů druhé osobě. Možná spíše vytrhávání vlasů. Klárka má Domíka moc ráda a ráda a často si s ním hraje. Občas se stane, že si Klárka s Domčou hraje a za malou chvíli jí Domovy ruce drží za vlasy a lomcuje ze strany na stranu. V takové chvíli přiskočí maminka a Klárku vyprošťuje z Domčových spárů. Nadechne se, aby Domíkovi vyčinila a dala mu přes prstíky. Klárka však zasahuje: „Mami, nech ho! Nic mu nedělej, nic mu neříkej, já jsem mu to dovolila. Víím, že je malej a že neví, že mě to bolí. Ale jsme rádi, že už má v rukách takovou sílu!“

Pětičlenná rodina sledovala náš adventní koncert. Zatímco devítile-

tá sestřička Terežka chovala na klíně malého, dvouapůlletého brášku Štěpánka (chlapec s postižením), sedmiletý bráška Kubík se ptal, kolik stojí poslat jednu smsku pro Ranou péči EDA. Maminka mu vysvětlila, že z jeho kreditu se odečte 30 Kč a na účet Rané péče dorazí 27 Kč. Chytřý školák začal počítat. Na svém telefonu měl v tu chvíli „už jen 50 Kč“, a tak si spočítal, že „když to pošlu, zbyde mi dvacka, to bych mohl zavolat strejdovi a napsat klukum smsky, ale za padesát, to můžu zavolat kamarádům a ještě psát smsky a zavolat strejdovi. Hm, to je hodně, 30 korun, to by mi moc nezbylo,“ s těmito slovy odložil svůj telefon na stůl. Než však skončil koncert, nadechl se, vzal svůj mobil a řekl: „A tak když je to na našeho Štěpu, tak já to teda pošlu!“

Martina Králová,
poradkyně rané péče

Raná péče u nás doma

Raná péče Diakonie ČCE v Praze 5 – Stodůlkách poskytuje už 18. rokem službu rodinám s dětmi s mentálním, pohybovým a kombinovaným postižením, také s dětmi s ohroženým vývojem. Více informací si můžete najít na www.rana-pece-cz. Jednou z prvních rodin, které službu užívaly, byla rodina Dvořákových. Maruše, starší dceři Dvořákových, je dnes 24 let. Na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy studovala speciální pedagogiku, nyní studuje speciální pedagogiku raného věku na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Požádali jsme ji o pohled z úhlu sourozeneckého...

Ke studiu speciální pedagogiky mě zřejmě přivedla moje mladší sestra Kristýna, která má těžké tělesné postižení. Je atonická (má velmi nízké svalové napětí), takřka nepohyblivá, nekomunikuje verbálně, ale pomocí alternativních metod (ano/ne – mrknutí oka, přikývnutí, úsměv, mimika, celým tělem). Nemá mentální postižení, ale svým tělem veskrze nevládne.

Od malička jsme na sebe byly velmi napojené, ke komunikaci jsme nepotřebovaly slova, stačilo mi jen číst jí „slova“ z očí. Nikdo z odborníků tomu moc nerozuměl a často nás z komunikace „zkoušeli“.

Když jsem byla malá, jezdívala jsem s tátou v zimě na hory. V době, kdy mi bylo přibližně 7 let (Kristýnce 4 roky), se tam táta seznámil s paní, která se znala s Pavlou Skalovou ze střediska ve Stodůlkách. A tak jsme se do rané péče dostali.

Pro mě jako malou holčičku raná péče znamenala hlavně přísun nových hraček, se kterými jsme si s Kristýnkou hrály. Hračky byly kolikrát takové speciální, že jsem byla prvně zaučená já, co s nimi dělat, a pak jsem se to snažila naučit Kristýnku, což mě moc bavilo.

Také si pamatuji, že Kristýnka byla několikrát na respitní péči přímo ve středisku ve Stodůlkách. Byla to pro nás jako rodinu jediná příležitost vyjet někam na výlet, protože Kristýnka cesty autem tehdy moc nemilovala a nevládala.

Zpětně mám pocit, že jsem byla u návštěvy Pavly u nás doma jen málokdy, protože v té době jsem již chodila do školy a návštěvy se odehrávaly většinou dopoledne. Ale pamatuji si, že jsme několikrát byly i ve středisku, kde byly police plné krásných a zajímavých hraček a knížek.

Pro mě tehdy byla každá návštěva drahá, tehdy k nám moc lidí nechodilo, a tak jsem vždycky byla ráda, když k nám Pavla zavítala. Byla to taková hezká změna v životě. A ještě s sebou nosila báječné věci pro dvě malé holčičky!

Redakční doplnění

Raná péče Diakonie Stodůlky je terénní sociální služba pro rodiny pečující o dítě s opožděným či ohroženým vývojem nebo s mentálním, pohybovým, příp. kombinovaným postižením v raném věku.

Využití ji mohou rodiny z Prahy, Středočeského, Plzeňského a Ústeckého kraje s dítětem se speciálními potřebami do 7 let s diagnostikovaným postižením (např. genetickým nebo neurologickým, s pervazivní vývojovou poruchou), se závažným opožďováním ve vývoji, s dítětem ohroženým vznikem postižení (např. v důsledku perinatálních rizik).

Někdy se stane, že je potřeba spolupráce mezi pracovišti rané péče, protože se u dětí objeví další potíže např. se zrakem či sluchem, v takovém případě poradkyně spolu s rodinou domlouvá formu spolupráce. Může to být společná návštěva poradkyň dvou pracovišť v rodině nebo posouzení zrakových funkcí v Rané péči EDA za přítomnosti poradkyně rodiny.

Využití asistence a respitní péče

Není úplně jednoduché skloubit potřeby a přání všech členů rodiny vlastními silami. Jaké další zdroje pomoci je možné využít a jaká cesta k nim vedla, o to se s námi podělila paní Kateřina Procházková.

Máme šestiletého Vojtíška s DMO (spastická kvadruparéza), těžkou vadou zraku a epilepsií. Navštěvuje od svých 3 let stacionář DAR, ale trvalo mu hodně dlouho, než si na nové prostředí a kolektiv zvykl. Zpočátku školku navštěvoval jen na 2 hodiny denně, později jsme pobyt po půlhodinách prodlužovali. Bylo to náročné období, protože máme ještě čtyřletého syna Adámka a chtěli jsme s ním absolvovat různé akce jako třeba bruslení, kino, pouť apod., ale nešlo to. Vojtíšek měl dlouhou problém s tím, když se ocitl mezi větším počtem lidí, a dával to najevo velikým křikem, který ustal, až když jsme místo opustili. Takže naše rodinné akce vypadaly tak, že Adámka mohl vždy vzít někam jen jeden z nás a druhý zůstal doma s Vojtíškem.

Od narození Adámka jsme vážně uvažovali o asistenci domů, ale roz-

hodli jsme se definitivně až na začátku minulého roku, když jsem potřebovala hlídání pro Vojtíška i z toho důvodu, abych mohla na pár hodin týdně pracovat. Oslovili jsme Klub Hornomlýnská a ti nám během pár týdnů sehnali studentku (viz foto), která k nám docházela 2x týdně od 13 do 18 hod. Čekali jsme různé problémy, ale vše šlo hladce a po krátkém čase, kdy jsem slečnu zaučila, co a jak, nebyl žádný problém. S Vojtíškem se rychle sblížila a on si zvykl na ni, takže jsem mohla bez starosti odcházet pravidelně za prací a také vyrážet s druhým synem na spoustu výletů, které do té doby nebylo možné absolvovat. My jsme se skvěle odreagovali, Adámkovi pozornost také velmi prospěla a při návratu domů jsme vždy našli směřícího se a spokojeného Vojtíška.

Minulý rok v září měl Vojtíšek novou paní asistentku (původní asistentka dokončila vysokou školu a našla si práci na plný úvazek), která se opět bez problémů zaběhla, a nyní od ledna již využíváme pouze služeb stacionáře. Vojtíšek si ve školce tak zvykl, že mu nedělá problém zůstat tam jednou týdně (když

pracuji) až do 16 hod, což by bylo ještě před rokem nepředstavitelné. Dvakrát do týdne zůstává do 14 hod a dvakrát ho vyzvedávám po obědě. Pokud chceme Adámka vzít někam, kde to není pro Vojtíka vhodné, tak k tomu využíváme pravidelně respitních víkendů, které jednou měsíčně nabízí stacionář pro své klienty (je možné i s přespaním). Vojtíšek je ve školce moc spokojený a my se můžeme plně věnovat Adámkovi nebo si domluvíme hlídání u babiček a můžeme si udělat čas jen pro sebe (divadlo, restaurace, atd.). Letos pojedje Vojtíšek poprvé se školkou na týdenní respitní pobyt, takže plánujeme vzít Adámka pod stan nebo na vodu.

I když byly první roky hodně náročné a neustále jsme řešili dělení pozornosti mezi děti a měli jsme pocit, že Adámka i sebe někdy musíme kvůli Vojtíškovi šidit o různé aktivity, tak v současné době je celá naše rodina moc spokojená. Až tak, že v listopadu čekáme třetí přírůstek do rodiny a jsem si jistá, že to již nyní bez problémů zvládneme.

Pozn. redakce:

Klub Hornomlýnská <http://hornomlynska.cz/> poskytuje osobní asistenci v domácím prostředí rodin, v zařízení, kam děti docházejí, nebo doprovody na jejich cesty v Praze a Středočeském kraji, a odlehčovací služby dětem od 2 do 10 let v prostorách Centra Filipovka na Praze 4.

Respitní (odlehčovací) péče umožňuje rodičům odpočinout si, načerpat novou sílu a energii, věnovat se dalším členům rodiny, sourozencům a sobě samotným nebo si také zařídit nutné záležitosti mimo domov. Současně je dítěti s postižením zajištěna odborná a spolehlivá péče s přihlédnutím k individualitě každého dítěte.

Užitečné odkazy k tématu „sourozenci o nich a od nich“ najdete na našich webových stránkách www.ranapece.eu

Od dalšího čísla časopisu Raná péče se chystáme (tedy Martina Králová s vaším přispěním) připravovat pravidelnou rubriku Pro sourozence, kde plánujeme zveřejňovat různé úkoly a hry pro jednotlivé věkové skupiny. Děti čeká překvapení, soutěž o ceny a další...

Děti s postižením se mnohdy potápějí lépe než děti zdravé

U úplně malých dětí se nedá hovořit přímo o plavání. Je to spíše takové cachtání, cvičení a hraní si ve vodě. Koordinaci pohybů je dítě schopné ovládat až mezi 4. a 5. rokem života. To však neznamená, že s mrňousy není možné plavat.

Pobyt ve vodě však není plavání, ale spíše kontakt, podpora, láska a vzájemné vnímání. Děti, které mají postižení, potřebují péče mnohem více. Rodiče těchto dětí to nemají lehké a mnohdy je pro ně obtížné se zapojit do běžného života. Plavání s dětmi je dobrou šancí.

Voda je pro děti přirozeným prostředím, jelikož v ní strávily 9 měsíců před svým narozením. Začneme u večerního koupání, které je pro některé rodiče zážitek příjemný, pro jiné bohužel nikoli. Když miminko při koupá-

ní pláče, zkuste je ponořit do vody celé, včetně oušek, aby mu koukal jen obličej. Přirozená poloha pro miminko je klubičko, a proto je ve vodě do této polohy pomalu stlačte. Miminko se uvolní a bude relaxovat, tato poloha je pro ně velmi příjemná.

Miminko se svalovou hypotonií se může špatně pohybovat, ale ve vodě se bude chovat jako ostatní zdravé děti. Ztratí bariéry, se kterými se setkává na souši. Plaváním si posílí břišní svalstvo i dýchací cesty.

Aby se spojilo večerní koupání s plaváním, je možné do rodiny pozvat zkušenou instruktorku nebo docházet do nějakého plaveckého klubu. V Praze mohou doporučit paní Nikodýmovou, která přistupuje ke každému dítěti velmi individuálně. Plaveme s ní již něko-

lik let, párkrát jsme vyměnily bazén, ale instruktorku nikdy. Bazény jsou menší s teplou vodou.

Děti s postižením se mnohdy potápějí lépe než děti zdravé. Záleží samozřejmě na snaze rodiny a na stupni postižení. Pro děti je potápění velmi zdravé. Mají pak rychlejší krevní oběh, zvětšuje se jim kapacita plic a srdíčko lépe pracuje. U miminek, která trpí skoliózou nebo jinou hybnou poruchou, dochází k částečnému vyrovnání. Nejdůležitější je psychika rodičů, kteří často v bazénu spolu se svým postiženým miminkem dostávají novou sílu bojovat. Jejich děti často dokážou víc než děti zdravé.

Kontakt: Jana Nikodýmová, mobil 605 506 551, info@m2u.cz

Lenka Bártová, fundraiserka

Doplnění redakce:

Plavání u dětí se zrakovým postižením může podpořit jejich pohybový vývoj, koordinaci a rozvoj prostorové představivosti i zlepšení vnímání svého těla. Český svaz zrakově postižených sportovců i letos podporuje plavání těchto dětí v rámci projektu Plaváček. Více na: <http://www.sport-nevidomych.cz/>, kde si žádost o příspěvek můžete stáhnout.

Srdečný pozdrav z lázní

Zasíláme srdečný pozdrav z lázní Teplice v Čechách - naší milé poradkyni Martině Králové a celému pražskému středisku Rané péče Eda pozdrav z lázeňského domu Erben, kde jsme se takhle krásně sešly tři maminky z jednoho střediska, resp. od jedné poradkyně - za kterou jsme všichni moc rádi.

Je tu krásně i v lednu, venku není tak hrozná zima jako tomu bylo loni, a navíc jsme se tady sešly opět hojném počtu a v perfektním složení. Od ostatních maminek se dá pochyťat spousta nápadů a zkušeností a různých „zlepšováků“. Naučili jsme se zase novým věcem, které v praxi určitě využijeme.

*Lenka a Štěpánek,
Hanka s Haničkou a Ivča s Pétou*

Terapie s písničkou

Když nám měsíc po narození naší Nelinky potvrdili diagnózu vzácné genetické vady Cri du chat, nevěděla jsem, co bude. Ptala jsem se sama sebe, co nás asi čeká, jaká bude naše i její budoucnost a co teď vlastně mám dělat.

Pokud pomínu všechny ty velmi těžké chvíle, kdy člověk pořád pláče, pak zbývají minuty, hodiny, celé dny a týdny, kdy přemýšlíte jak, navzdory osudu, z toho své dítě co nejlépe vykresat. Tím se spustí kolotoč všech možných terapií.

My jsme začali cvičit Vojtovku asi jako mnozí jiní, k tomu jsme si přidali chirofonetiku, orofaciální stimulaci, různé masáže a podobně. Ne všechny terapie nese Nela dobře, zvláště „fyzio“. Chtěla jsem tak tyhle nezbytné, ale pro mě i ji dost hysterické chvíle vykompenzovat něčím příjemným. Slyšela jsem ze všech koutů různé názvy terapií a dost často jsem ani netušila, co obnášejí. Až na muzikoterapii. Kde ji ale najít? A hlavně když už ji najdu, jak se tam navzdory omezené kapacitě dostat? Vyřešila to za mě náhoda, kdy se mi jedna maminka (nic netušíc o mém pátrání) zmínila o hudební škole Yamaha.

Mrkla jsem na www.yamahaskola.cz a našla potřebné informace. Jedná se o hudební školu, která funguje celorepublikově, i když v některých městech nenabízejí všechny své prezentované kurzy. Skupinky dětí bývají malé, takže jsou schopni zajistit dostačující individuální přístup. Každý učitel by pak měl

být schopen rozpoznat, co které dítě potřebuje a jak moc.

My jsme měli v tomto ohledu štěstí. Úspěšně jsme začaly chodit na kurz „Robátka“, který je určený pro děti již od 4 měsíců až do věku cca 1,5–2 let dle schopností dítěte. Yamaha nabízí i pokračující kurzy pro starší děti a kurzy výuky na různé hudební nástroje. Tyto ostatní kurzy nemůžu posoudit, ale pokud máte malého prcka, pak s kurzem Robátka určitě neváhejte. Děti celým kurzem provází plyšový tuleň Robík. Na začátku lekce se přivítá s každým malým zpěvákem zvláště, na konci se s ním zase rozloučí. Během lekce se pak zpívají různé písničky, říkají se básničky a říkadla, také se s dětmi pohupuje do rytmu a lehce se tančí. Při všech aktivitách se klade důraz na rytmizování a vnímání zvuků jako takových, což má rozhodně pozitivní vliv na mentální vývoj.

Myslím, že pro dítě je důležitá pravidelnost lekce, resp. její sled. Všechny rituály jako vítání, loučení, písničky se stanou známými, neděje se tam nic, čeho by se mohlo bát, nic nečekaného. Určitě přínosný je i styk se zdravými dětmi, které mohou to vaše popotáhnout. Tohle jediné bylo pro mě zároveň to nejtěžší – být dlouhodobě ve společnosti zdravých dětí, být svědkem toho, jak vyrůstají, začínají chodit, říkat „máma“... a Nelinka pořád nic, a Bůh ví, jestli vůbec někdy bude aspoň něco z toho... a také vidět pohledy těch druhých maminek, které vnímají, že nejsme „podle tabulek“.

Pokud tohle dokážete překousnout,

pak jděte do toho! Jen se ještě nesmíte stydět, až budete totálně mimo rytmus. Stává se to často a jistě nebudete jediné.

Teď už jsou písničky nepostradatelnou součástí našeho dne. Nelinka se při nich opravdu uvolní i zasměje. Kdykoliv má špatné chvílky, především u doktora, když nechce jíst nebo je unavená a já začnu halekat, okamžitě se zarazí, začne poslouchat, uvolní se a lépe spolupracuje.

Tahle terapie s písničkou je vážně pohodová, někdy i dost legrační - a co je krásnějšího, než slyšet svoje dítě se upřímně smát...

Na závěr připojuji pár vět od naší lektorky z hudební školy Yamaha Jablonec nad Nisou, paní Mgr. Jitky Zenklové: „...Hudbě se věnuji od dětství a je pro mne nedílnou součástí života. Nakonec jsem se rozhodla hudbu vystudovat a učit ji děti. Nejvíce mě zajímají ty nejmenší, protože to, co děti prožijí, zažijí a naučí se do 7 let, je ovlivňuje po celý jejich život. Již za studií jsem přemýšlela, jak hudební výuku koncipovat a jak vytvořit ideální hodinu. Zdálo se mi, že to je velmi náročné a kolikrát nemožné. Pak jsem navštívila hudební kurzy Yamaha pro předškolní děti a zjistila jsem, že je to přesně ono, plnohodnotná výuka hudební výchovy, zaměřená na celkový rozvoj dětí. Od citění hudby, rytmu a metra, přes pohybové ztvárnění hudby a pohybový rozvoj, poslechovou část, výtvarné činnosti aj. Myslím si, že právě hudba je mostem ke všem dětem, ať zdravým, či s nějakým postižením. Dokáže být nápomocná i u dětí, které mají život mnohem složitější než děti zdravé. Na ZŠ jsem učila ve speciálních třídách. Mám zkušenosti s dětmi s LMD, ADHD, dyslektiky i s dětmi s autismem a viděla jsem, jak jim hudba dokáže pomoci. Nyní v kurzech mám dvě děti s vývojovou poruchou, chlapce se silnými epileptickými záchvaty a holčičku s chromozomální vadou, a vidím, jak velký vliv má hudba na komunikativnost, zlepšení reakcí, zklidnění i pohybové schopnosti.

Hudební kurzy Yamaha jsou otevřeny všem dětem, ať zdravým či s postižením. I je mohou rodiče zapsat do kurzu a těšit se ze společně prozpívávaných a protančených minut...“

Marie Picková, maminka Nely

Zkušenost rodiny s ranou péčí

Je to již více než dva roky, co jsem zjistila, že existuje raná péče. Našla jsem si je na internetu úplně náhodou, když jsem zjišťovala informace ohledně mého tehdy dvouměsíčního syna, který s námi neměl žádný oční kontakt, a já se začala bát, jestli vidí.

Tehdy jsem ještě vůbec netušila, jak Středisko rané péče pracuje, ale chytila jsem se každého stébla a nutně jsem potřebovala situaci s někým probrat a získat nějaké rady. Využila jsem tehdy mailového kontaktu a dá se říci, že tím se odstartovala naše krásná spolupráce, která trvá dodnes, a pevně věřím, že ještě pár let trvat bude.

Nebudu dopodrobna psát, jak to všechno probíhalo, ale musím zmínit, jak mě tehdy potěšila a také překvapila v podstatě okamžitá reakce. To, jak rychle se domluvilo první setkání a následně první vyšetření funkčnosti zraku. Vůbec jsem si nedokázala představit, že je možné vyšetřit tříměsíční miminko, a ono to opravdu jde. Byla to krásná souhra poradkyň střediska a na ten okamžik, kdy i mně samotné došlo, že syn vidí, nikdy nezapomenu.

Máme za sebou už i další vyšetření funkčnosti zraku v synových necelých dvou letech. Tentokrát proběhlo u nás a kombinace domácího prostředí se zkušenostmi poradkyň dostala ze syna i dovednosti, o kterých jsem vůbec netušila, že umí.

A toto je vlastně první věc, kterou bych u střediska vyzdvihla – vyšetření, která jsou vedena velmi profesionálně, ale přesto s velkým porozuměním a trpělivostí pro dítě, které poradce zná a samozřejmě ono zná jeho. Vyšetření, které tím pádem není pro dítě ani rodiče stresem, a také proto je možné z dítěte dostat maximum.

Ale je toho samozřejmě více. Už dávno naše spolupráce se Střediskem rané péče Plzeň není jen sledování zraku. Náš syn má kombinované postižení a kromě očí řešíme také jeho pohybovou stránku a komunikaci. Nejsou to jen vhodné hračky, které nám jsou každý měsíc zapůjčovány a které vždy syna posunou někam dál. Je to také půjčování zdravotních a rehabilitačních pomůcek, které nám pomáhají a jejichž pořízení vždy na krátký úsek synova života pro nás bylo velkou zátěží. Dále jsou to

rady a tipy, jak se synem pracovat a na co se zaměřit. A nesmím zapomenout na to, že syn má tu „naši paní“ jednoduše moc rád.

A já osobně vděčím rané péči za to, že díky cílům, které si společně dáváme, se vždy na chvíli zastavím a pojmenuji si, co všechno se syn naučil a čeho chceme v daném období dosáhnout. Naučilo mě to být trpělivější, nechtít po něm příliš a nebyť zklamaná, když se to třeba nepodaří. Ale hlavně díky tomu vím, že i to moje „začarované dítě“ toho umí docela hodně.

Přála bych všem rodičům, kteří mají stejný nebo podobný problém se svým dítětem, aby se o rané péči dozvěděli, nejlépe od svého lékaře, anebo alespoň to, aby měli při hledání na internetu stejné štěstí jako já.

Vím, že bez nich by ta naše cesta, ten náš boj o každý pokrok syna, byl o hodně těžší.

Klientská rodina Střediska pro ranou péči Plzeň

(Rozhovor)

Péče o nejkřehčí miminka

Středisko pro ranou péči Plzeň úzce spolupracuje s neonatologickým oddělením ve Fakultní nemocnici v Plzni. Protože je naše spolupráce dlouhodobá, v letošním roce tomu bude už 10 let, a velice si jí vážíme, požádali jsme MUDr. Evu Dortovou, která pečuje o malé pacienty na zmíněném oddělení, o rozhovor.

Kdy vzniklo neonatologické oddělení ve Fakultní nemocnici v Plzni?

Samostatné neonatologické oddělení v rámci Fakultní nemocnice v Plzni funguje od roku 1996. Spolu s gynekologicko-porodnickou klinikou tvoří perinatologické centrum, které má velkou spádovou oblast – celý Plzeňský a Karlovarský kraj. Z této oblasti jsou koncentrována riziková těhotenství, ale rodí zde samozřejmě i maminky s normálním průběhem gravidity z Plzně a širokého okolí.

Kolik dětí je za rok hospitalizováno na neonatologickém oddělení v Plzni?

Neonatologické oddělení má tři lůžkové úseky, na úseku fyziologických novorozenců je za rok hospitalizováno

kolem 3000 dětí, na dvou jednotkách intenzivní péče je to 600 dětí.

Jaké služby poskytuje?

Kromě intenzivní péče a péče o fyziologické novorozence má neonatologické oddělení ambulantní část – Centrum vývojové péče.

Proč vzniklo toto centrum (CVP)?

S pokrokem v medicínských postupech dostává šanci přežít stále větší procento dětí s extrémně nízkou porodní hmotností, vážnými vrozenými vadami, případně jinou závažnou perinatální morbiditou. Hospitalizace těchto pacientů trvá často mnoho týdnů a je velmi náročná nejen po stránce zdravotnické a ekonomické, ale i z pohledu celé rodiny. Konečný výsledek péče, tedy kvalita

života těchto dětí, však do značné míry závisí na péči po propuštění. Založení CVP vyšlo z nutnosti zajistit specializovanou péči dětem s rizikem poruchy vývoje nebo již rozvinutou poruchou, často dokonce kombinovanou. Jedná se o péči nejen dlouhodobou, ale také komplexní, multidisciplinární a koordinovanou, na jednom místě pod jednou střechou.

Centrum vývojové péče najdeme i jinde v České republice?

V rámci České republiky funguje dlouhodobě Centrum komplexní péče v Praze Motole a nové pracoviště v minulém roce vzniklo v rámci Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. V zahraničí existují podobná zařízení, tzv. Follow – up clinic.

Jak probíhá péče v Centru?

Při pravidelných kontrolách je sledován somatický nález dítěte, jeho růstová křivka, hmotnost, BMI. Dále je hodnocen psychomotorický vývoj a neurologický nález. To umožňuje časný záchyt rozvoje neurologických odchylek – například v prvních měsících centrální tonusové a koordinační poruchy. V těchto případech je indikováno zahájení fyzioterapie.

Psychologické vyšetření se provádí ve 2 letech u všech dětí s hmotností pod 1500 g a u dalších vybraných diagnóz (Downův syndrom, vrozené vady mozku...). Součástí péče je podpora a vedení rodičů ve výchově těchto dětí, ve vybraných případech raná péče speciálně pedagogická.

Pravidelně jsou prováděna další potřebná vyšetření – USG kontroly, laboratorní odběry atd.

Pro jaké pacienty je určena?

Do dlouhodobého sledování jsou zařazovány děti s perinatálním rizikem jako je předčasný porod, porodní asfyxie, vrozené vývojové vady atd. Společným jmenovatelem pro zařazení do dlouhodobého sledování je pobyt na novorozenecké jednotce intenzivní péče. Je třeba podotknout, že velká většina našich pacientů se vyvíjí normálně, u těch je pak sledování možno ukončit.

Jaké jsou cíle Centra vývojové péče?

Cílem činnosti Centra vývojové péče je minimalizace následků perinatálního postižení rizikových dětí, integrace do rodiny, vzdělávacího systému a celé společnosti a umožnění jedinci s postižením podílet se na blahobytu společnosti. Nástrojem je komplexní, multidisciplinární a koordinovaná péče, která začíná v novorozeneckém období a plynule pokračuje do předškolního věku, případně dále.

S jakými odborníky spolupracuje?

Samozřejmě je nezbytná spolupráce s praktickými lékaři pro děti a dorost. Dále je to řada odborníků medicínských i nemedicínských profesí jako dětský neurolog, oční lékař, ortoped, fyzioterapeut a podobně, z těch nemedicínských speciální pedagog, klinický

logoped, psycholog. Velmi důležitým partnerem, kam můžeme směřovat rodiny, kde je postižení dítěte přítomno, jsou speciální pedagogická centra a střediska rané péče.

Mohou se do Centra vývojové péče dostat i rodiny, jejichž děti se nenarodily v Plzni? (rodičům z jiných regionů)

Takové děti běžně do péče přijímáme. Výhodou CVP je, že je možné realizovat více vyšetření při jedné návštěvě pod jednou střechou. Což je důležité hlavně pro rodiny žijící mimo Plzeň.

Na co by se měli rodiče zaměřit po propuštění z nemocnice?

V lékařské zprávě při propuštění je seznam doporučených vyšetření – podle konkrétní situace.

Co Centrum vývojové péče nabízí rodičům?

Při kontrolách mohou rodiče konzultovat problémy s odborníkem, který je uklidní, pokud je vše v pořádku, případně zahájí vývojovou intervenci. Vzhledem k plasticitě mozku je důležité ji zahájit co nejdříve.

Děkujeme paní doktorce Dortové za čas, který věnovala tomuto rozhovoru, a všem zaměstnancům z neonatologického oddělení v Plzni za dlouhodobou a velmi příjemnou spolupráci.

Středisko pro ranou péči Plzeň

Komunikátor

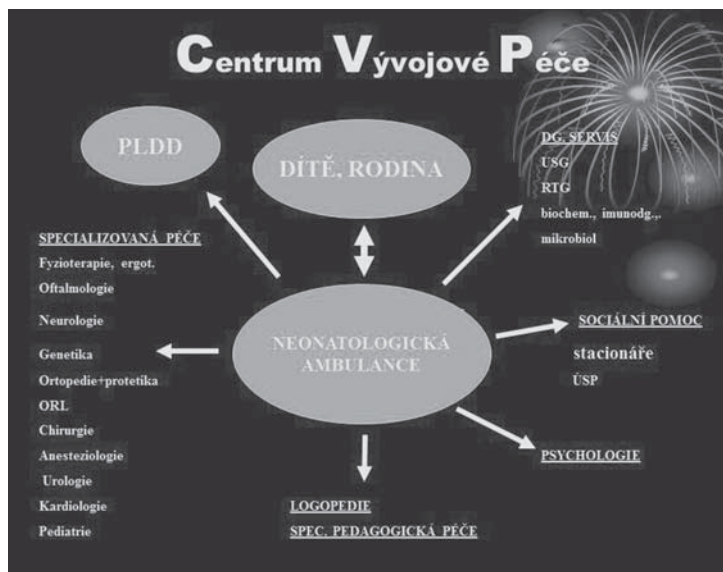

Schéma činnosti CVP

Skate pro sourozence

Přišla doba, kdy jsem zjistila, že moje „kouzelná“ dcerka už potřebuje zdravotní kočárek a její bratříček - dvojče už chce spíš chodit. Pak nastala otázka: ale on ještě neujde delší vzdálenost? Tak dorazil pán z Otto Bocku a navrhl kočárek Kimba a hned měl řešení pro malého. Dáme skate za kočárek. Super

řešení. Používáme ho dodnes, když jdeme na delší procházku, nebo je ideální do lázni. Tam jsme věčně pospíchali na procedury. Takže maminky - nebojte se a vyzkoušejte jej. Ať děti nebolí nožičky a vy jste v klidu a nemusíte pořád opakovat: „Pojď a neloudej se.“

Monika Lanková

Praktické rady pro práci s iPadem

V minulém čísle časopisu Raná péče vyšel článek se základními informacemi o využití iPadu jako multimediální pomůcky pro děti se speciálními potřebami. Paní Kubíková využívá již několik měsíců poměrně intenzivně iPad při práci se svým pětiletým synem s mentálním postižením. Sepsala několik poznámek a postřehů, které mohou být užitečné i pro ostatní.

1. Internetové zdroje informací

– Pokud hledáte informace o využití iPadů v práci s dítětem se speciálními potřebami v češtině, určité záměře v první řadě na tyto stránky:

– <http://www.i-sen.cz> – otevřená komunita rodičů, pedagogů, terapeutů, IT odborníků a dalších sympatizantů, sdílejících informace o využití iPadů v rozvoji a komunikaci dětí se speciálními potřebami. Najdete tu téměř všechny odpovědi na své otázky týkající se práce s iPadem, recenze programů, praktické návody atd.

– <http://www.facebook.com/pages/iSEN/154498961283152> - stejná skupina, ale na Facebooku.

– <http://ipadveskole.cz/> – portál iPad ve škole je určen všem pedagogům, kteří chtějí iPad využívat ve výuce a pro vzdělávání studentů a žáků.

2. Příslušenství k iPadu:

– pořídte si pořádný obal a ochran-

nou folii, nedbejte tolik na eleganci, ale spíš na praktičnost. Mému synovi padají věci z rukou, občas slintá, potřebuje obal, který nebude klouzat a bude se dobře držet v rukou (osvědčený materiál je silikon či pěna). Není to nejnějnější záležitost, ale rozhodně se vyplácí. Zkuste si zadat do vyhledávače např. Griffin Survivor Ipad2, SuperShell Ipad Cover, Belkin Bump Case. Nepodceňujte ani ochrannou fólii, displej iPadu je poměrně náchylný na vrypy a drsnější zacházení. Pokud budete chtít s dítětem trénovat grafomotoriku, je dobré zakoupit dotykové pero, ceny se pohybují v rádech stokorun, doporučuji nechat dítě vyzkoušet, jak se mu bude pero držet. iPad může vaše dítě zabavit i třeba v autě - existuje řada praktických a hlavně bezpečných držáků na sedačku.

3. Ovládání, nastavení

– Můžete si být jistí, že vaše dítě velmi rychle odhalí, jak se iPad ovládá. Díky svému synovi např. vím, jak rychle přepínat mezi jednotlivými aplikacemi nebo jak rychle měnit intenzitu podsvícení či hlasitost (kdybyste to taky netušili: 2x rychle zmáčkněte zapínací tlačítko, dole na obrazovce se vám objeví lišta s ikonkami naposledy použitých aplikací, posunete-li úplně vlevo, najdete tu ovládání zvuku a podsvětlení). Doporučuji – naučte se využívat možností nastavení (najdete v Nastavení – Obecné – Omezení), můžete tu např. omezit instalaci a mazání aplikací, zakázat nákupy v aplikacích, zamezit používání YouTube apod. Je lepší to udělat dříve, než vaše dítě klikáním utratí majlant.

4. Aplikace

– Pro děti se speciálními potřeba-

mi existuje obrovské množství aplikací, ať už placených či zadarmo ke stažení. Je velmi obtížné se v nich vyznat, doporučuji tedy sledovat výše uvedené internetové zdroje, které vám v orientaci pomohou. Na těchto stránkách najdete recenze a tipy na vhodné aplikace, můžete se tu na konkrétní aplikace zeptat nebo si nechat poradit, která aplikace je nejlepší třeba na alternativní komunikaci, zážitkový deník či na třídění a přiřazování. Dále doporučuji stáhnout si nějakou aplikaci upozorňující na slevy a nové aplikace k bezplatnému stažení (třeba AppShopper, AppFree HD či Free Apps), v nich si můžete do Seznamu přání (Wish listu) zadat název aplikace, která vás zajímá, a počkat si, až bude v „akci“. Někdy je možné stáhnout si Lite verzi aplikace, která má sice jen omezenou funkčnost, ale umožní vám aplikaci si předem vyzkoušet a rozhodnout se, zda zakoupit plnou verzi. Zkuste najít aplikace, které budou vašim dětem sympatické graficky a způsobem ovládání, bude je to víc motivovat k práci (můj syn bude například s nadšením přiřazovat k autu stěrače, ale dvojice nůž a vidlička ho nechá dokonale chladným). Nejen vzděláváním živ je malý člověk, dopřejte mu tedy i nějaké ty aplikace oddechové (třeba s kreslením), relaxační (práskání bublinek, relaxační hudba) a zábavné, třeba ty s hudebními nástroji nebo s oblíbenými televizními postavkami (Teletubbies, Mašinka Tomáš). Oceníte je třeba při čekání u lékaře, nám iPad pomáhá udržet dítě v klidu například při kardiologickém vyšetření. Nám se pro zabavení osvědčily i aplikace z edice Mini Adventures od zmíněné firmy Alligator Apps – jsou plné fotografií (zvířat, automobilů, hudebních nástrojů), které

se dají přepsat do češtiny, ke každé položce jde navíc pustit video z YouTube, videa můžete i měnit a doplňovat.

5. Aplikace v češtině a aplikace do češtiny přemluvitelné

– I v češtině již existují aplikace použitelné pro vzdělávání dětí se speciálními potřebami, namátkou třeba Předškolní brašnička, aplikace od firmy Terasoft (TS matematika, TS Země magnetek, TS Zvířátka v zoo a na farmě), Edu Card for Pre-school Kids, Toddler Czech 200 Words. Zajímavou alternativou je pak možnost některých aplikací přizpůsobit si je, a tedy i přepsat a přemluvit do češtiny. Velmi pěkné a jednoduše ovladatelné jsou aplikace od firem Alligator Apps, Grasshopper Apps a Innovative Mobile Apps. Přemlouvání je poměrně snadné a intuitivní, stačí kliknout na ozubené kolečko v pravém horním rohu a otevře se vám karta Nastavení (Settings). Možnost přizpůsobení najdete pod označením Customize – většinou jde každý obrázek otevřít, přelo-

žit do češtiny, přemluvit a uložit. Upravit jdou i pochvalné fráze. Vyzkoušejte si to, určitě to zvládnete. A zapojte i další členy rodiny, děti velmi baví slyšet známé hlasy. Do těchto aplikací jdou i nahrávat vlastní obrázky a kategorie, stáhnete si například aplikaci na přiřazování (Things that go together od Grasshopper Apps) a můžete si postupně přidat dvojice vlastních fotografií rodinných příslušníků, zvířat, číslic, postavček z pohádek či čehokoliv jiného, co má dítě rádo, a co ho tedy motivuje k práci. Počeštit jdou také některé (většinou placené) aplikace pro alternativní a augmentativní komunikaci, např. I Click I Talk, Click n'Talk, Picture Card Communication, Talk4me, Look2Learn, Picture AAC, Alexicom, C.P.A., PICAA. Podrobnější informace o těchto programech hledejte na výše uvedených českých stránkách. Přemlouvání aplikací vyžaduje určitý cvik, je to také trochu časově náročnější, ale věřte, vyplatí se vám to.

6. Užijte si iPad i vy
– Při práci s iPadem nezapomínejte na sebe a vyzkoušejte si i možnosti iPadu pro dospělé. Čtete na něm své oblíbené blogy (aplikace eeder vám to zjednoduší a zpřehlední), využijte ho jako čtečku knih (aplikace iBooks, knihy stáhnete třeba na uloz.to), pusťte si na něm nějaký televizní pořad (aplikace iVysílání), stáhněte si do něj díl oblíbeného seriálu (třeba opět z uloz.to, aplikace pro přehrávání např. AVPlayerHD, pro uložení souborů můžete používat Dropbox), audioknihu (pusťte v iPodu) nebo si na něm zahrajte nějakou hru (z českých třeba Piškvorky nebo Sibenice, ze zahraničních třeba TrainConduct nebo Where's My Water?). Uvidíte, že k iPadu získáte lepší vztah. A navíc si trochu zábavy přece také zasloužíme, ne? :-)

*Hana Kubiková,
maminka pětiletého Bartoloměje
s Williamsovým syndromem
(www.bartolomej.mujblog.info)*

Body „a spol.“

V návaznosti na článek z časopisu Raná péče 2/2011, str. 24 o prodlužování dětských bodyček nabízíme další tipy od rodičů, jak čelit tomu, že děti rychle z běžných dětských body vyrostou:

Body na míru

Téměř dva roky jsem marně sháněla body větších rozměrů pro syna. Pak mi kamarádka dala kontakt na firmu Protetika Redis z Brna. Šijí body pod korzety, jakoukoli velikost i atypické. Zakázky má na starost velmi příjemná a ochotná paní, zašle vzorek v doporučeném dopise na zkoušku. Na internetu jsem nenašla jejich webové stránky, ale když si zadáte „Protetika Redis“ do vyhledávače, je tam adresa, mail i pár fotek a jejich nabídka.

Synovi standardní velikost byla úzká v ramenou, takže nám ušili body přímo na míru, které výborně sedí a je na první pohled velmi kvalitní. Ihned jsme si přiojednali ještě čtyři další.

*Markéta Nechutná,
bývalá klientka plzeňského Střediska*

Další možností jsou kšandičky na vytvoření body z trička. Najdete je například na www.branakdetem.cz v doplňcích na přebalování jako fixační pruhy na tričko. Také tam najdete extendory k prodloužení běžných body.

Jindra Bušková

Extendory na body nebo fixační pruhy na tričko je možné koupit i na <http://www.latkovky.cz/ostatni-potrebnosti/>

Další odkaz je na německou stránku, kde je možné koupit všelicos pro děti a kde mají i speciální věci pro „Besondere Kinder“ – například body do velikosti 158, body s otvorem pro sondu, bryndáky, různé hračky a pomůcky. Není to zrovna levné a něco by šlo jistě sehnat i u nás. Pro děti s průkazkou o postižení nebo pro rodiny se 4 a více dětmi by měla být sleva 5% .
<http://www.jako-o.eu/shop/Besondere-Kinder/group/4692/Besondere-Kinder.g4692.0.html>

A ještě jeden výborný odkaz:
<http://www.adaptia.cz/pradlo-pro-deti/>

V Adaptii začali totiž kromě oblečení pro lidi na vozíku šít i body pro děti - je to vyzkoušené k plné spokojenosti.

Magdalena Tomášková

Hrací krabice a šustící knížka

Paní Picková originálně vyřešila úkol, jak zabavit dcerku při cvičení a polohování. Vyrobita nápaditou krabicí, plnou hmatově a zrakově stimulačních prvků. Při výrobě téměř mimochodem vznikla také krásná šustící knížka.

Dostali jsme od naší fyzioterapeutky za úkol dávat dceru do vyvýšené polohy na čtyři, tzn. klek na nožičky, ale s vyšší polohou rukou, aby se jí zpevnila zádička.

Přemýšlela jsem, jak to udělat, protože se mi nedařilo najít správnou pomůcku ani výšku sedu u stolu. Nakonec jsem si řekla, že pomůcku prostě vyrobím.

Vzala jsem menší krabici od dětských plen a nechala ji bez dna, abych se dostala dovnitř. Olepila jsem ji bílým papírem a už jsem si začala vymýš-

let různé aktivity, které by dceru bavily, aby u krabice vydržela. Výsledek vidíte sami na fotkách. Neumím moc malovat, tak prosím o shovívavost...

Hodně jsem kombinovala různé druhy látek, doplňovala je malbou (ideální jsou akrylátové barvy), korálky, knoflíky, kouskem tkaniček do bot, použít se dá i lino, staré krajky a pentličky, dárkové stužky a různé nášivky na textil.

Na vrchní stranu jsem ušila ptáčka, který je přichycen na suchý zip, použila jsem také samolepící fólii se zrcadlovým efektem, abychom se mohly pozorovat. Nelinka miluje, jako většina dětí, Krtečka. Použila jsem proto samolepky, které jsou tvarované – reliéfní – pro stimulaci hmatu. Do staré silonky jsem schovala skleněné korálky. Z průsvit-

ného vajíčka, kde jsou také schované korálky, máme chrastítko.

Hodně jsem pracovala s měděným drátkem. Po prvním seznámení s krabicí mi Nelinka polovinu věcí servala, takže lepidlo Herkules se moc neosvědčilo. Používala jsem proto drátek na přichycení, ale také jsem na něj navlékla dřevěné korále a udělala z něj tykadélka pro motýlka a berušku.

Můžete používat vše, co najdete doma i v přírodě, např. skořápky od vlašských ořechů, mušličky atd.

Pak jsem vytvořila šustivou knížečku. Původně jsem si myslela, že ji nějak přichytím ke krabici, ale nakonec se z ní radujeme samostatně. Listy jsou ručně ušité kapsičky z látky, které jsem vyplnila vatelínem vloženým do mikrotenového sáčku. V papírnictví jsem si koupila dřevěné předlohy (cca 10 Kč/ks) a ty jsem si sama namalovala. Na látku jsem je pak nalepila tavnou pistolí, která je při tvorbě také velmi šikovným pomocníkem.

Všechno tohle kutění mě moc chytlo. Je to pro mě příjemný relax, únik z reality a hlavně – sledovat ta nadšená vykulená očička je tou nejkrásnější odměnou.

At' se i vám dílo daří!

Marie Picková, maminka Nely

Výtvarný stoleček Creative

Paní Čejková objevila praktický stůl, který se stal pomocníkem při kreslení a hraní jejích dětí. Lze jej upravit pro jedno nebo dvě děti, podle toho lze posunout také poličku. Je bytelný – z opravdu pevného plastu, bezpečný – má oblé rohy – a za jednu cenu je včetně dvou židliček. Stůl je také snadno omyvatelný, což jistě ma-

minky malých dětí ocení. Po stranách a na poličce má praktické úložné prostory, u Čejků jsou nejoblíbenější 4 bytelné kelímky, jež zapadají do stolečku a dají se použít na pastelky nebo na jiné drobnosti. <http://www.steptwo.cz/detsky-nabytek/step2-vytvarny-stolek-creative/>

Pomůcka vhodná k výuce čtení u dětí s centrálním postižením zraku

Pro dítě s centrálním postižením zraku (CVI) je v předškolním věku velmi důležité stanovit způsob čtení a psaní, který dítě bude moci v budoucnu používat. Velmi často je sice schopno číst jednotlivá písmena, ale souvislý text je pro ně nepřehledný. Pro budoucnost se možná bude muset při potřebě efektivního, rychlého zvládnutí textů mnohem více spoléhat na načtené texty (existuje mnoho hlasových programů) nebo i na čtení hmatem; v každém případě je však užitečné, když běžné čtení a písmo zná a dokáže je za upravených podmínek využít. K nácviku jsou velmi užitečná plastová tiskací písmena a čísla, která se umísťují na gumovou tabuli s drážkami (možná tyto tabule znáte např. ze směnárny, kde je možné operativně vyměňovat číslice při změně kurzu).

Výhody využití této pomůcky:

- značný kontrast bílých písmen a sytých černých gumových tabule
- možnost operativně měnit vzdálenost písmen jejich posunováním po řádcích
- možnost objednat různé velikosti písmen i tabulí (největší písmena mají velikost 28 mm).

Nevýhody:

- vyšší cena
- drobné části (interpunkční znaménka).

Přestože jde o dražší pomůcku (cca do dvou tisíc korun), velmi doporučujeme ji pořídit např. v mateřské škole, kam dítě s CVI chodí. Školky čas od času hledají inspiraci, za co „utrátit“ peníze určené výhradně na nákup pomůcek nebo hraček, a taková investice je určitě užitečná pro všechny děti.

Kde jednotlivé komponenty naleznete

Písmena:

<http://prezentace.varionet.cz/sada-pismen-bila-28-mm-sada-183-pismen-4566.html>

Tabule:

<http://prezentace.varionet.cz/pismenkova-tabule-v40-30-cm-4545.html>

Prodávající firma:

<http://www.varionet.cz/>

Klientské rodiny Rané péče EDA si mohou vyžádat u svého poradce, aby jim tabuli s písmeny přivezl na konzultaci ukázat a s dítětem vyzkoušet.

Možná se vám bude zdát, že pro některé děti bude stačit i klasická levná česká dětská hračka tohoto typu vyráběná již po desetiletí firmou Cheva (viz e-shop firmy Cheva), ale pro mnoho dětí je velikost těchto dětských písmenek nedostačující a také barevný kontrast nebývá velký (často jsou např. červená písmena na zelené tabulce apod.). Musíte sami se svým dítětem, případně poradcem rané péče nebo učitelem/asistentem ze školky, vše ozkoušet!

Pozn.: Písmena lze využít i pro seznámení nevidomých dětí s tvary běžného černotisku.

*Jana Vachulová,
poradkyně rané péče, metodik*

Diváme se společně

Z finančních prostředků, které našemu Středisku poskytla Nadace Leontinka prostřednictvím projektu „Diváme se společně“, se podařilo zakoupit nové světelné pomůcky. Jedná se o světelné panely s regulací intenzity osvětlení a o příslušenství k nim. Dále se naše půjčovna rozrostla o světelné polokoule a mnohé další. Pomůcky nám umožňují provádět stimulaci zraku u dětí s těžkým zrakovým postižením nejen při ambulantních programech stimulace zraku, ale především v domácím prostředí, během konzultací. Rodiče mají možnost si všechny tyto pomůcky zapůjčit a dále s nimi pracovat.

Touto cestou bychom chtěli poděkovat Nadaci Leontinka za jejich dlou-

hodobou podporu projektů Střediska pro ranou péči Plzeň.

*Jitka Kravcová,
poradkyně rané péče*

Zázračný kelímek

Asi jako i jiní rodiče, kteří se musí potýkat s hledáním alternativních způsobů pití u svých dětí, tak i my jsme dlouho hledali. Dostávali jsme množství rad, jak na to, i tipů na různé pomůcky – savičky, brčka, kelímky atd. K pomůcce, která u našeho Vojtíka konečně způsobila počátky obratu od pití stříkačkou k pití z kelímku, jsme se dostali až díky poslednímu pobytu v Janských Lázních. Tam nám paní logopedka ukázala nenápadný malý kelímek BabyCup od firmy Medela, pro

nás dnes kelímek zázračný. Firma jej sice prezentuje jako jednorázový kelímek na krmení, ale samozřejmě ho lze používat opakovaně jako běžné hrnečky – kelímky. Kdo doposud stále hledáte, určitě vyzkustejte, kelímek je lehce dostupný, lze ho pořídit bez větších obtíží ve zdravotnických potřebách nebo přes internet a cena? Pouhých 25,- Kč. Třeba i pro vás se pak stane zázračným!!!

<http://www.medela.cz/produkty/babycup.php>

K. Mertová, maminka Vojty

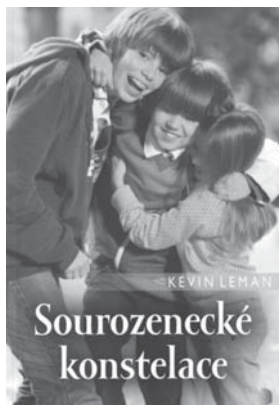
Zázračný kelímek můžete najít i pod názvy kádinka, kalíšek nebo hrní-

ček; z popisu techniky práce se zmiňovaným kelímekem citujeme: „...Je potřeba trochu šikovnosti, než se rodič naučí vystihnout správný okamžik, kdy dítě otevře pusinku a je možné mu na spodní rtík a dolní čelist kádinku položit. Dítě zformuje jazyček do pohárku stejně jako při kojení, a v tu chvíli mu tam mléko z pohárku po troškách naléváme. Dítě si mléko posouvá na kořen jazyka a polyká. Po zkoordinování celého procesu krmení je to velmi jednoduchý způsob dokrmu a je využíván i u nedonošených dětí, dětí s rozštěpem rtů nebo patra a také pro děti, které mají špatnou koordinaci polykání a sání.“

Doplněno redakcí z www.kojeni.net

Sourozenecké konstelace

Kevin Leman
Nakladatelství Portál, dotisk 2012

Nejen rodičům, ale všem, kteří chtějí porozumět sami sobě, pomáhá kniha pochopit, jakou roli hrají sourozenecké vztahy v jejich životě.

Známý psycholog vtipně vysvětluje význam postavení dítěte v rodině a jeho vliv např. na výběr partnera, volbu povolání i všechny další vztahy v životě člověka.

Vysvětluje, co znamená být prvorozený, prostřední i benjamínek; jaké přednosti toto postavení v rodině a mezi

sourozenci pro život znamená; co by nám pomohlo, abychom mohli využít své lepší stránky, které pořadí narození v rodině formuje, a nestali se pro ostatní v různých vztazích nesnesitelnými. Osvětluje, proč mají prvorození a jedináčci sklon k perfekcionalismu, v čem je těžké postavení prostředních i proč se z benjamínků stávají maskoti a zářiví baviči.

Jednotlivé konstelace autor bohatě ilustruje na své původní i vlastní rodině.

*Alice Pexiederová,
poradkyně rané péče*

Cvičení na míči pro maminky a děti

Gabriela Macurová
CPress 2011

Autorka knihy Cvičení na míči pro maminky a děti se této problematice věnuje více než 10 let. Na základě svých zkušeností sestavila řady hravých a zábavných cvičení na míči pro maminky a jejich děti. Kniha přehledně popisuje, které cviky na míči jsou v daném věku vhodné, aby podporovaly psychomotorický vývoj dítěte. Cviky jsou tedy

seřazeny ve sledu, který respektuje postupný vývoj dětí od narození do čtyř let věku. Cviky jsou pro názornost doplněny barevnými fotografiemi. Kniha je mezi maminkami v klientských rodinách velice oblíbená, protože jim ukazuje další možnosti, jak hravou formou motivovat své dítě k pohybu.

*Olga Hruboňová,
poradkyně rané péče*

Jak se žije dětem s postižením

Helena Chvátalová
Portál 2001, dotisk 2012

Čtrnáct rozhovorů s rodiči dětí i s dětmi s postižením nechává nahlédnout do problematiky pěti typů postižení.

Děti s Downovým syndromem, děti se zrakovým postižením, děti se svalovou atrofií, děti s DMO a děti s těžkým postižením sluchu.

Všechny rozhovory se dotýkají tři základních okruhů problémů, s kterými se rodiče takových dětí musí zabývat. Prvním problémem je vyrovnávání se se skutečností, že narozené dítě je

jiné, než byly rodičovské představy, a pak cesta k bezpodmínečnému přijetí dítěte. Dalším problémem jsou otázky týkající se vzdělávání dítěte: Jak zařídit školní docházku, je vhodná integrace, kdy a jak? A konečně třetím, nikoli však nejmenším, problémem je zajištění budoucího života dítěte s těžkým postižením. Co s ním bude, až se rodiče o ně nebudou moci starat? Každý mladý člověk má přirozenou touhu se od rodičů odpoutat, v případě postižení či nemoci je tento proces nesmírně ztížen, ne-li přímo znemožněn. Jaké jsou možnosti zaměstnávání lidí s postižením, jak je společnost ochotna je přijmout?

Helena Chvátalová nyní připravuje pro nakladatelství Portál pokračování první, úspěšné knihy Jak se žije dětem s postižením. Po deseti letech se vrací ke stejným „dětem“ a hovoří s nimi o jejich současném životě, snech a plánech, ale i životních zklamáních apod. Někteří tito mladí lidé vystudovali (či studují) vy-

sokou školu (velmi úctyhodné výkony), některé jejich postižení sice nepustilo dál, ale přesto žijí vcelku spokojený život. Tři z dětí, jejichž osudy představila první kniha, zemřely – ale nebylo to nic neočekávaného, všechny trpěly těžkými genetickými chorobami, které měly infaustní prognózu. A i smrt je součástí života. Příběhy mohou být velkým povzbuzením pro rodiče malých dětí s postižením a výbornou zpětnou vazbou např. pro studenty, kteří první knihu znají.

Již dvacet let se PhDr. Helena Chvátalová jako novinářka zabývá problematikou dětí s postižením a jejich rodin. Byla šéfredaktorkou časopisu Děti a my, pracovala s rodiči, kterým těžce onemocněly a umíraly děti, pro Nadační fond a Sdružení Klíček ve FN Motol. Nyní je redaktorkou Zdravotnických novin.

*Alice Pexiederová,
poradkyně rané péče*

Batole ve škole

Počítání
REBO Production 2011

Názorné leporelo pro malé počtáře učí děti počítání od jedné do deseti. Každá dvojstrana je věnována jedné číslici, která je znázorněna odpovídajícím počtem zvířátek, aut nebo třeba bombónů, a co je nejlepší, také obrázkem dět-

ské ruky s odpovídajícím počtem zdvižených prstíků. Obrázky jsou výrazné, přehledné, srozumitelné.

Ve stejné edici jsou k dostání také leporela Barvy a Zvířátka.

*Kateřina Čechlovská,
poradkyně rané péče*

(Kalendárium)

Raná péče EDA

Co proběhlo

24. 11. 2011

Setkání rodičů – večerní s tématem výchovy a komunikace s druhými.

24. 11. 2011

Metropol TV - bývalá klientská rodina ve vysílání v pořadu Supermáma.

2. 12. 2011

Tetování na pomeranče v Rock Café

– benefiční akce, která pomáhá dětem a baví dospělé, výtěžek byl věnován Rané péči EDA.

5. 12. 2011

Setkání rodičů - Mikulášská

10. 12. 2011

Seminář pro rodiče na téma CVI pod vedením instruktorek stimulace zraku PaedDr. Markéty Skalické a Mgr. Martiny Herynkové.

18. 12. 2011

Adventní koncert České televize pro Ranou péči EDA

17. 1. 2012

Setkání rodičů – dopolední na téma Zdraví a barvy pro nás a naše děti.

21. 2. 2012

Setkání rodičů – večerní s tématem Sociální reforma a co nás zajímá – praktické informace pro rodiče.

20. 3. 2012

Setkání rodičů - dopolední s vyráběním z FIMO hmoty.

4. 4. 2012

Benefiční koncert převážně barokní hudby v rámci cyklu Večery u Kapucí-

nů v prostorách kapucínského kláštera v Praze v Loreť. Dobrovolné vstupné podpořilo činnost Rané péče EDA.

17. 4. 2012

Setkání rodičů - večerní se cvičením a relaxací

19. 4. 2012

Účast na Jarmarku neziskových organizací na Náměstí Míru v Praze

Co se chystá

11. 5. 2012

NGO Market - 13. veletrh neziskovek v Národní technické knihovně v Praze

15. 5. 2012, 9:30-12:30

Setkání rodičů - dopolední s výtvarnými technikami

19. 5. 2012, 10:00-16:00

Traktorový piknik u Kutné hory - seznámení s velikými stroji (bagr, jeřáb, malý stavební stroj UNC, nákladní auto, žebříňák, různé velikosti pneumatik, dva druhy traktoru) sluchem, hmatem, projíždkou..., sportovní vyžití pro děti (velká trampolína, skluzavka, velké pískoviště, odrážedla, připravené hry), možnost neformálních rozhovorů...

2.-9. 6. 2012

Pobytový kurz pro rodiny v Hotelu Bára, Benecko

13. 6. 2012, 10:00-16:00

Zahradní slavnost Habrovka. Setkání s bohatým sportovním, výtvarným, hudebním a kulturním vyžitím pro rodiče i děti

30. 9. 2012

Křest kalendáře 2013 a aukce fotografií z tohoto kalendáře. Fotograf Jiří Šourek pro Alzheimer centrum a Ranou péči EDA nafotí kalendář osobností a výtěžek akce věnuje těmto organizacím

Středisko pro ranou péči Liberec

Co proběhlo

23. 11. 2011

Prezentace služeb RP v rámci Prezentace sociálních služeb pro Sdružení pediatrů v okrese v Hradec Králové

28. 11. 2011

Adventní klub rodičů - předvánoční posezení, povídání u domácího cukroví spojené s prezentací firem Setrans, R82 a ručně šitých textilních hraček Blanky Vrbové

30. 11. 2011

Informačně - zážitková akce v Krajské vědecké knihovně Liberec „Všechno jde, i když trochu jinak“

12. 12. 2011

Představení činnosti Střediska v rámci komunitního plánování sociálních služeb v Novém Boru

13. 12. 2011

Setkání poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb v rámci komunitního plánování sociálních služeb města Jičín

30. 1. 2012

Klub rodičů připravený ve spolupráci s NRZP na téma „Sociální reforma I. a její dopad na rodiny s dětmi s postižením“. Že se jedná o skutečně „horké“ téma, to dokazoval nedostatek míst k sezení ve středisku.

7. 2. 2012

Účast na Výstavě neziskových organizací v Krajské vědecké knihovně Liberec

5. 3. 2012

Klub rodičů, na němž Ing. Lenka Mazánková seznámila rodiče s pomocnou fyzioterapeutickou metodou míčkování podle autorky Zdeny Jebavé.

7. 3. 2012

Slavnostní předání vozidla Renault Kangoo zapůjčeného firmou Poděbrady Kompakt, spol.s.r.o., v prostorách Střediska Liberec.

14. 3. 2012

Prezentace služeb RP na Seminári s lékaři v Rychnově nad Kněžnou

15. 3. 2012

Prezentace služeb RP na Seminári s lékaři ve Dvoře Králové nad Labem

27. 3. 2012

Přednáška o rané péči, prezentace služeb a zážitkový seminář v rámci konference Pedagogické dny Univerzity Hradec Králové

2. 4. 2012

Klub rodičů spojený s přednáškou Mgr. Romany Straussových z RP Apla

Praha na téma Návěh hry - jak dětem s poruchou autistického spektra (a nejen jim) pomoci vyplnit volný čas

11. 4. 2012

Prezentace služeb RP na Krajském seminári pro dětské zdravotní sestry z ambulančí a nemocnic v Ústí nad Labem

Kurzy muzikoterapie pro klienty, vedené lektorkou Z. Maličkou, každé úterý a středu od 15.00 do 17.00 hod.

Co se chystá

28. 5. 2012

Klub rodičů opět s Mgr. R. Straussovou na téma Verbální a obrázková komunikace u dětí s PAS, metody jsou použitelné pro všechny děti

21.-24. 6. 2012

Pobytový kurz pro rodiny s dětmi v Doksech u Máchova jezera

Středisko pro ranou péči Plzeň

Co proběhlo

12. 11. 2011

Seminář na Krajském úřadě Karlovarského kraje - Krajský odborný seminář pro zdravotní sestry - na této akci vystoupila za naše středisko Jitka Kravcová, DiS. - poradkyně rané péče a instruktorka stimulace zraku. Dále zde vystoupila například MUDr. Jitka Zejdová z Karlovarské krajské nemocnice s tématem Novinky v neonatologii

29. 2. 2012

Seminář pro rodiče na téma „Dítě s postižením v mateřské a základní škole - možnosti asistence, pomoc speciálně pedagogického centra, zkušenosti, svépomoc.“

4. 4. 2012

Odborný seminář pro pediatry na Krajském úřadu Karlovarského kraje

Co se chystá

5. 9. 2012

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s. slaví 10 let fungování a pořádá Zahradní slavnost v prostorách zahrady 44. MŠ, která sousedí se Střediskem

Veškeré změny vyhrazeny

Světluška pomáhá Rané péči EDA i v roce 2012

Na základě grantového řízení Nadačního fondu Českého rozhlasu byly podpořeny oba naše podané projekty ze sbírky Světluška.

Děkujeme za dlouhodobě poskytovanou podporu a důvěru, kterou tímto Nadační fond Českého rozhlasu a Světluška projevují naší organizaci.

1. Podpora rozvoje zrakového vnímání u dětí s centrální poruchou zrakového vnímání a u dětí s vrozenými zrakovými vadami vyžadujícími okluzní terapii, nošení brýlí nebo kontaktních čoček

Cílem tohoto projektu je prohloubení služeb určených cílové skupině klientů a jejich rozšíření o diagnostiku a podporu rozvoje zrakového vnímání u specifické skupiny klientů vyžadujících okluzní terapii, nošení brýlí nebo kontaktních čoček.

Na základě dohody o potřebách rodiny může naše práce probíhat ambulantně v prostorách organizace nebo instruktor stimulační zrak s poradcem přijede přímo do rodiny, kde provede posouzení úrovně zrakových funkcí dítěte a/nebo podpoří rozvoj jeho zrakových funkcí přímo v domácím prostředí, kde se dítě cítí jistě a spokojeně.

Chtěli bychom na základě dosavadních zkušeností a nových metod zlepšit diagnostiku centrálních poruch zrakového vnímání u našich klientů a cíleně zaměřit individuální plán klienta na rozvoj

specifických dovedností kompenzujících poruchy zrakového vnímání.

Současně bychom chtěli pomoci rodičům dětí v raném věku se zvládnutím motivace a specifické stimulace dětí, které absolvují okluzní terapii a rozvoj zrakového vnímání u nich vyžaduje nošení brýlí nebo kontaktních čoček.

Výsledkem našeho působení by měla být optimální stimulace rozvoje zrakového vnímání dítěte a dobrá informovanost rodičů o specifických potřebách zrakového vnímání jejich dítěte.

Celkové náklady na projekt: 598 745,-Kč, příspěvek požadovaný od Nadačního fondu: 348 970,- Kč, poskytnutý nadační příspěvek: 250 000,-Kč.

2. „Společně“ – týdenní kurz pro rodiny dětí se zrakovým postižením

Cílem projektu je realizovat týdenní kurz pro rodiny dětí se zrakovým a kombinovaným postižením/klienty Rané péče EDA, o.p.s., a doplnit tak terénní individuální služby rané péče v rodinách o skupinovou aktivitu celých rodin.

Konkrétní cíle kurzu pro rodiny:

- Rodičům poskytnout příležitost pro vzájemné sdílení pocitů a výměnu zkušeností s lidmi z celé republiky, kteří jsou v podobné situaci.
- Posílit kompetence rodičů – poskytnout

rodičům nové metody a techniky stimulace s dítětem s možností je opakovat denně po celý týden.

- Seznámit rodiče s novými speciálními pomůckami a odbornou literaturou a dalšími novinkami v oblasti kompenzace postižení zraku.

- Děti s postižením zařadit do programu ve skupinkách a dát jim možnost zažít společnou hru a komunikační interakci.

- Sourozencům, případně dalším členům rodiny, nabídnout pozornost a pozitivní zážitky sdílené celou rodinou.

Termín konání kurzu je 2.- 9. 6. 2012.

Celkové náklady na projekt: 394 134,-Kč, příspěvek požadovaný od Nadačního fondu: 299 979,- Kč, poskytnutý nadační příspěvek: 100.000,-Kč.

Projekty jsou realizovány s pomocí příspěvku Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška.

*Petra Cihlová,
ředitelka Raná péče EDA, o.p.s.*

Ranou péči EDA, o.p.s. celoročně podporují:

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Kraje

Pardubický kraj
Ústecký kraj
Středočeský kraj
Hlavní město Praha

Ústecký kraj

Středočeský kraj

Městské a obecní úřady

Město Čáslav
Město Benešov
Město Brandýs nad Labem
Město Dobruška
Město Komárov
Město Králův Dvůr

Město Kutná Hora
Město Mníšek pod Brdy
Město Neratovice
Město Pečky
Městské části Praha 1
Městské části Praha 3

Město Příbram
Město Rostoky
Město Unhošť
Obec Červený Újezd
Obec Hořovice
Obec Luštěnice

Obec Mochov
Obec Ondřejov
Obec Rohozec
Obec Svojsice
Obec Stříbrná Skalice
Obec Vlčkov pod Oškobrhem

Obec Skvrňov
Obec Zámorsk
Obec Vědomice

Nadace

Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška
Nadace Leontinka ve spolupráci se: ŠkoFIN, s.r.o.
Český výbor UNICEF – akce Pečení pro EDU
Pohádkový pomeranč

Firmy a organizace

GEO-5
Severočeské doly Chomutov
Johnson Controls
Hotel Galant
Letiště Praha a.s.

Matice Staroboleslavská
Hiram Lodge, No 12
Metropol TV
ACI Components
International

Euromedia Group
Jikoterm
Malý Génus
MASPEX
Medesa

Neoluxor
PDI
Raiffeisen
stavební spořitelna
REBO

SANU BABU
SUDOP
Strojírny Chrástany
TCCM
Unilever

Individuální dárci

Dary 1,-Kč – 5 000,-Kč: Beneš Zdeněk, Blažková Marcela, Borůvková Petra, Brdičková Naděžda, Bláhová Kateřina, Mudr. Hlavinková Alena, Chmelíková Ivana, Janušová Štěpánka, Kužníkovi Michal a Kristýna, Malínská Šárka, Nováková Bohdana, Philipovi Pavlínka a Jenda, Přikrylová Pavla, Sadílková Helena, Swięcicki Irena, Šálek Dalibor, Šálková Daniela, Šídlo Martin, Šimonová Barbora, Ticháčková Milada, Tomasovi, Tomášek Michal, Tanzerová Jaroslava, Válková Jaroslava, Zikmundovi

Dary 5 001,-Kč – 50 000,-Kč: Beneš, Blackburn Sylva, Mudr. Czespivová Anna, Čančíková Eva, Ing. Hejsek Jakub, Janoušová Barbora, Karlík Jiří, Kouwen Otto, Kozáková Ivana, Kratina Jiří, Mgr. Kasal Štěpán, MUDr. Krug Jiří, Matějka David, Mgr. Spourová Petra, Kronus Zdeněk, Ondřejka Ivan, Šimková Magdaléna

Dary 50 001,-Kč – 1 000 000,-Kč: paní Procházková

Věcné dary: Čichovská Jana, Dvořáková Michaela, Ejemovi, Hurtová Saša, Janoušková Barbora, Kabrnovi, Karlovi, Mejzrovi, Navarovi, Nemčková Eva, Ondřejkovi, Ruzyaková Larissa, Resler Petra, Sloukovi, Šulcová Kristýna

Trvalý měsíční příkaz: Binder Petr, Ing. Filipec Petr, Kafková Markéta, Kloučková Kateřina, Martínek Miloš, Mejzrová Veronika, Mojžíšek Jiří, Nováková Dominika, Poborská Růžena, Potužníková Kateřina, Vachulová Markéta, Vondráčková Marcela

Děkujeme těmto lidem, institucím a kapelám za jejich dobrovolnickou pomoc:

Dobrovolníci: Advokátní kancelář MBN, Bačkovský Michal, Bárta Jan, Bergmannová Ilona, Binder Petr, Biričkai Roman, Buehler Jeff, Buehlerová Alice, Cole Ryan, Čáslavská Jana, Dobrovolná Madla, Dostálek Tomáš, Gray Simon, Hlaváček Radek, Homola Oleg, Imhoof Martina, Ježková Jana, Ježek Ondřej, Jindrák Pavel, kapela Neočekávaný dýchánek, kapela Rudovous, Kodedová Stanislava, Kollertová Jana, Kozáková Zuzana, Kubalíková Vendula, Mershonová Veronika, Michalová Alena, Millerová Martina, Mošnerová Lucie, Nehasilová Verča, Niedermayerová Jana, Pestrá společnost, Ptáček Kamil, Pexieder Michal, Pexiederová Pavla, Pišoft Václav, Popelková Lucie, Pozo Vanesa, Przyhodová Lenka, Radio 1, Ruzyaková Larissa, Ruzyak Pavel, stážisti, o.s. Inventura, Schaefer Martin, Skopal Roman, ART living, Srbová Martina, Smíšek Petr, Smíšková Sárka, Šilar Martin, Štrbová Lucie, Šušor Petr, Therapy restaurant, café & shop, Vachule Marek, Vránková Jana, Vránková Karolína, Vyvadil Václav, Zbyňková Simona

RANÁ PÉČE se může rozvíjet díky vašim darům a práci!

Středisko pro ranou péči Liberec, o.p.s. děkuje za podporu služeb rané péče v období listopad 2011 – květen 2012:

Ministerstvu práce a sociálních věcí

Krajským úřadům:

Liberecký kraj
Královéhradecký kraj
Ústecký kraj

Městským a obecním úřadům:

Městu Cvikov	Městu Jablonec nad Nisou	Městu Rokytnice nad Jizerou	Obci Jestřebí
Městu Česká Skalce	Městu Jaroměř	Městu Smržovka	Obci Křižany
Městu Dvůr Králové nad Labem	Městu Jičín	Městu Tanvald	Obci Noviny pod Ralskem
Městu Harrachov	Statutárním městu Liberec	Městu Třebechovice pod Orebem	Obci Plavy
Městu Hodkovice nad Mohelkou	Městu Raspenava	Obci Dolní Branná	Obci Pšánky

Financováno z projektu reg. CZ.1.04/3.1.00/05.00023 „IP 1 Služby sociální prevence v Libereckém kraji“ realizovaného podle rozhodnutí OPLZZ-ZS22-12/2009

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Nadačnímu fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška na projekty:

- program stimulace zraku pro děti se zrakovým postižením raného věku, částka 250 000 Kč
- podpora vývoje dětí se zrakovým postižením s důrazem na využití a rozvoj zachovaných zrakových funkcí, částka 250 000 Kč.

Nadaci Leontinka

- Projekt Svítání – zapůjčení vozidla Škoda Fabia Combi
- Projekt Auto není cíl, ale nezbytný prostředek

Nadaci Škola hrou

Nadaci ČEZ

- Projekt Vybavení prostor Střediska pro ambulantní programy rané péče
- Projekt Kurz pro rodiny dětí raného věku se zdravotním postižením

Firmám a organizacím:

Jostav, spol. s.r.o.
Jizerské pekárny, spol. s.r.o.
Kompakt spol. s.r.o.

Individuálním dárcům:

Aloisi Kohoutovi
Pavlu Měchurovi

Dále děkujeme Nadaci Syner za trvalou podporu klienty rodinám Střediska pro ranou péči Liberec, o.p.s.

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s. děkuje za podporu v roce 2011:

Ministerstvu práce a sociálních věcí
Plzeňskému kraji
Karlovarskému kraji
Nadačnímu fondu Českého rozhlasu – sbírce Světluška
Nadaci Leontinka
Společnosti ŠkoFIN, s.r.o.
Výboru dobré vůle – Nadaci Olgy Havlové

Měštům a obcím:

Magistrátu města Plzně – odboru sociálních věcí	Obci Nová Ves
Úřadu městského obvodu Plzeň 1	Obci Staré Sedlo
Úřadu městského obvodu Plzeň 2	Obci Útčina
Městu Horažďovice	Obci Vejpřnice
Městu Nejdek	
Městu Toužim	
Obci Dýšina	
Obci Líšina	

Firmám a organizacím:

Plzeňské teplárenské a.s.
PH GIA, spol. s r.o.
RWE Energie, a.s.
Vodárně Plzeň, a.s.
PilsFree o.s.

Individuálním dárcům:

Rodině Hrdých
Rodině Kovandových
Panu Karlu Abrhámovi
Panu Josefu Regnerovi

... a nakonec,
pěkně pohromadě,
kontakty na všechna
naše pracoviště včetně
mapy působnosti.

**Středisko
pro ranou péči
Liberec, o.p.s.**

Středisko pro ranou péči Liberec, o.p.s.
Matoušova 406, 460 07 Liberec
Mobil: +420 724 400 832
Tel.: +420 485 109 564
Bankovní spojení: 240844675/0300
Účet je vedený u ČSOB

**Středisko
pro ranou péči
Plzeň, o.p.s.**

Středisko pro ranou péči Plzeň, o.p.s.
Tomanova 5, 301 00 Plzeň
Mobil: +420 724 400 815
Tel.: +420 377 420 035
Bankovní spojení: 240903241/0300
Účet je vedený u ČSOB

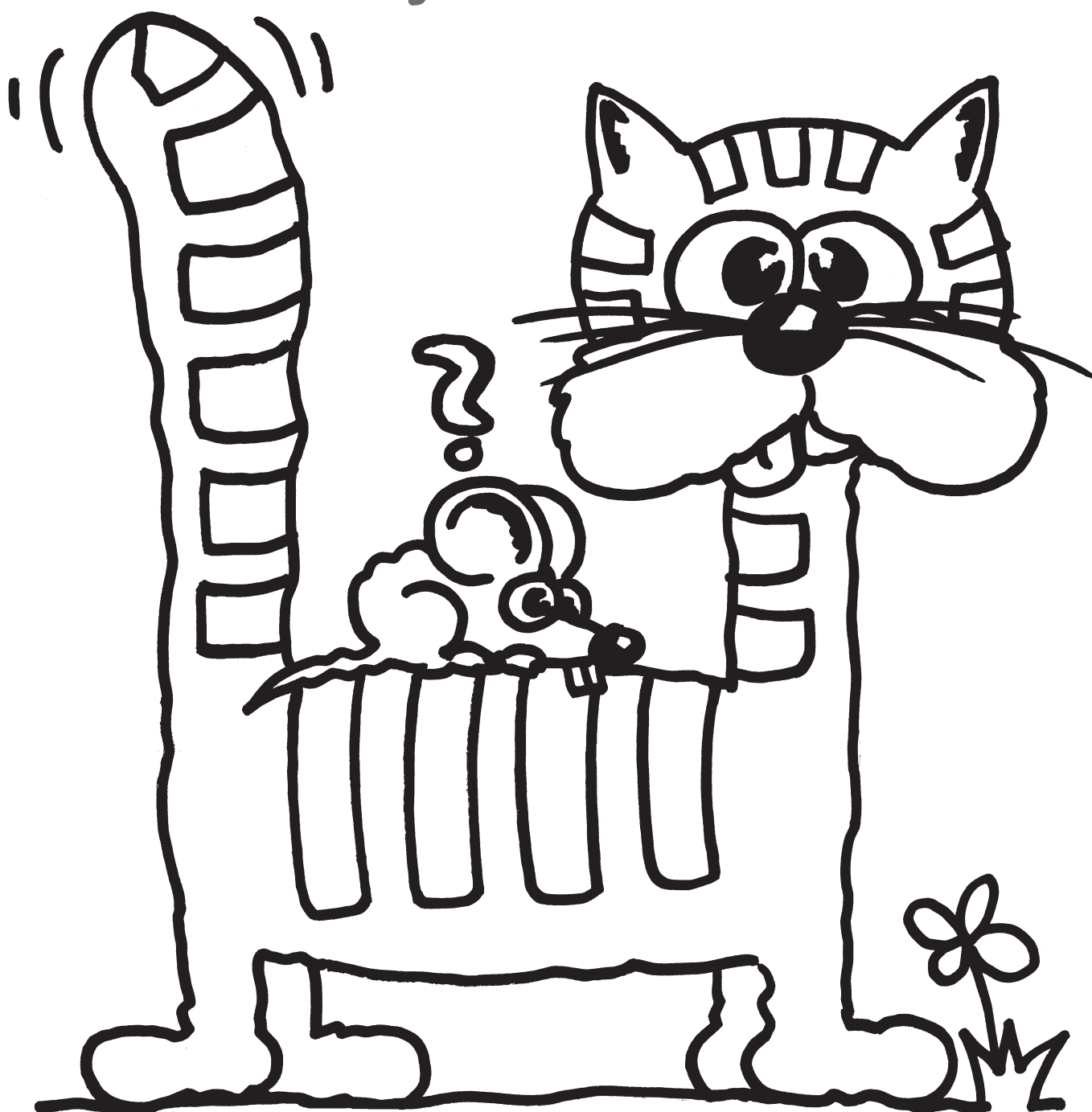
**eda
raná péče**

Raná péče EDA, o.p.s.
Trojická 2/387, 128 00 Praha 2
Mobil: +420 724 400 820
Tel.: +420 224 826 860
Bankovní spojení: 241046261/0300
Účet je vedený u ČSOB

www.ranapece.eu

Zkus vybarvit kočky pruhy,
at' je jeden jako druhý.
A budeš, to si piš,
rychlejší než myš!

FOTOGRAF

který vypráví váš příběh

Pomozte
nám vidět
mámu a tátu
každý den!

Odešlete dárcovskou SMS ve tvaru **DMS VIDETMAMU** na telefonní číslo 87 777. Cena DMS je 30 Kč, Raná péče EDA, o.p.s. obdrží 27 Kč. Službu DMS provozuje Fórum dárců.

Nyní můžete nově přispívat pravidelně každý měsíc po dobu jednoho roku. Stačí odeslat SMS ve tvaru **DMS ROK VIDETMAMU** na číslo 87 777 a každý měsíc Vám bude automaticky odečtena částka 30 Kč. Více informací najdete na www.darcovskasms.cz.

Raná péče EDA je oporou rodinám,
ve kterých se narodilo dítě
se zrakovým nebo i dalším postižením.

Raná péče EDA, o.p.s.
Trojická 2/387, 128 00 Praha 2

tel./fax: +420 224 826 860

mobil: +420 724 400 820

e-mail: paha@ranapecce.eu

www.ranapecce.eu

